

Mar. dr.

V I G R E D

ŽENSKI LIST

1930

12

**2 krat
prihranite**

**ČAS in DENAR
SCHICHTOVO
JELEN MILO**

Dr. Rosm. Gassner — V. O.:

Ženska duša.

Marija in žensko srce.

V prikupljivi baročni cerkvi je gorelo, kot vedno, pred Milostno podobo v stranskem oltarju mnogo svečk. Bilo je pozimi in le malo svežih cvetic je dehtelo pred Marijo. Skoraj simetrično pa so bili nastavljeni okrog oltarja bogati cvetlični koški z umetnim cvetjem. Med njimi so kot zvezdice migljali plameni mnogih lučic.

Pri današnjem obisku je uhajala moja pozornost k molilkam.

V prvi klopi je z velimi, udelanimi rokami prebiralas stara ženica rožni venec. Tako zaupno je zrla v milostno podobo. Gotovo je tožila Mariji o svojem uboštou, o svojem žipljenju, polnem dela, o težavah, ki jih je imela z otroki. Mnogo solza je spolzelo po starkinih licih, a videti je bilo, da jo božja Mati z Detetom tolaži. Saj je Ona Mati bolečin, ki je darovala svojega Edinca. Dobro jo je razumela in to je starico potolažilo.

Spredaj na kamniti stopnici oltarja je klečalo mlado dekle. Nedolžnost ji je sijala z žalostnega obraza. Gotovo jo je težila grenka bol. Morda se je bojevala za svojo čistost? Vedno bolj preseče je upirala oči v sliko božje Matere. Občudovala je plemenito svetlobo brezmadežnega Marijinega čela, svetost in zbranost deviških potez. Kaj so vedeli ljudje na cesti o tej skrivnosti, nad katero so mnogi zmajevali z glavami — in vendar stoji pred njimi v vsej resničnosti, kot odrešilno dejanje!

Kraljica devic, Ti zvesta Devica, mogočna Devica!

Skušala sem se zbrati. Prišla sem k Materi po svet. A ponovno me je zmotila mlada gospa, ki je s svojim fantičkom sedla poleg mene v klop. Sklenila je sinčku ročice in pomolila z njim ave Marijo. V njenih potezah sem opazila globok izraz pričakovane materinske ljubezni. Pridružila sem se ji v molitvi: »Ki si Ga Devica od sv. Duha spočela, ki si Ga Devica v obiskovanju Elizabete nosila.« Pokrepi to mater, blagoslovi ji pričakovano dete!

Mlada mati je globoko vzdihnila. »Ki si Ga Devica rodila.« O Mati Marija, skloni se v usmiljeni ljubezni k tej in vsem ženam, ki se jim bliža težka ura!

Ti deviška, brezmadežna, Ti močna Mati!

Ko bi se me dekleta in žene krepile ob Tvoji čistosti in bi slutile svetost materinstva, o kako tuj bi bil našim dušam strupen dih modernega sveta, ki nam ruši vero v ženo in njeno poslanstvo!

Mati Marija, ljubezniva Mati!

Ali je na svetu kaj milejšega, kot mati z detetom v naročju? Tudi Tebi se je prav tako godilo: Ko je Jezusček počival v Tvojem naročju, si bila v materinski sreči še lepša, še bolj ljubka. Vsaka poteza Tvojega obraza je bila mila in jasna: vsak Tvoj korak je bil žensko močan in materinsko dober. Tako skrivnostno mila si bila — saj Te je Bog imenoval mater.

Ljubezniva, pošlji od Svoje milobe samo žarek v našo moderno ženskost! To nam bo v tolažbo, varstvo in moč!

Mati Marija — Ti Mati dobrega sveta!

Mati ima dovolj luči, da svetuje, je nesebično dobra in izkušena, da more svetovati.

A Ti, z božjim Detetom v naročju, ki se Te nežno oklepa, kot bi Ti hotelo svojo modrost pošepetati, Ti mi znaš pokazati pot, Ti mi moreš povedati, kje je most, preko katerega pridemo od moderne ženskosti k pravi, idealni ženi!

Zopet sem bila na mrtvi točki mojega pogostega premišljevanja in vprašujoče sem zrla v milostno podobo.

Iz zakristije je stopil star zvesti cerkovnik. Prinesel je na Marijin oltar cvetlično košarico, poklonil se in zašepetal: »Ti naša ljuba Gospa!«

»Ti naša ljuba Gospa!« — ali ni to odrešenje, odgovor?

Ali potrebujemo kaj več, kot postaviti našo ljubo Gospo v današnji vrvč, kot vzor vsem ženam?

Ta katoliški izraz: naša ljuba Gospa, bi moral biti le bolj resničen, prisrčen in tembolj goreč, čimbolj navdušeno svet povzdiguje svoje moderne žene.

Žena biti — kako lepo in vzvišeno je to v božjih očeh in pred Njegovo Materjo! S to veselo mislijo hočem na delo v službo družine!

Saj sedaj mi je vseeno. Tudi Največja med ženami ni delala drugega, kot v ljubezni je tiho skrbela za svoje Dete, Ga blagoslavljalala in se neumorno trudila v svojem gospodinjstvu.

Ko sem odhajala iz cerkve, je kukala tema skozi polodprta cerkvena vrata v toplo migotanje sveč pred Marijo.

Franjo Neubauer:

Čudežni roži.

Za god 8. grudnia.

Rože so se vse vsule,
ptice čez morje odplule,
prazen vrt in tih je gaj.
Vse zbežalo je pred zimo.
Mi pa zdaj Tvoj god slavimo,
himne Ti pojémo zdaj.

Roža, čudežno cvetoča,
niti v zimskih dneh venoča,
kdo umeje Tvoj naj čar?!
Ko se ohladi poletje,
vsaki se usuje cvetje,
Tebi se ne bo nikdár!

Ko si vzknila, zacvetela,
bila si nedolžno bela,
taka tudi zdaj žariš.
Vedno sveža, lepa, čista,
niti enega Ti lista
ne odnese časa piš.

Polna krasa in vonjave
sredi rajske si višave,
upanja budiš nam slaj:
Tu od zime zamorjenim,
enkrat k Tebi presajénim
večni nam zasije maj!

Storite svojo dolžnost, širite Digred med svojimi prijateljicami!

Mati in hči.

Slike sv. Ane so splošno znane: postarna žena sedi na okrašenem stolu, poleg nje pa stoji dekletce — Marija; mati gleda z resnobno ljubeznijo na svojo edinko, hčerka se pa zaupno naslanja na mater in posluša njene besede.

To je vzor razmerja med materjo in hčerjo. Le žal, da v premnogih slučajih ni uresničen; med materami in hčeramí večkrat vlada neverjetna odtujenost ali pa vsaj velik primanjkljaj ljubeče zaupnosti in duševne skupnosti, ki bi se naj prelivala iz enega srca v drugo. Hčere se pozneje bridko kesajo, da niso svojih najbolj važnih in najbolj perečih življenskih zadev obravnale in uredile z materjo, ki bi jim bila najboljša vodnica in svetovalka; materam je pa žal, da se niso potrudile, globlje pogledati v hčerino duševnost in jo krepko, pa ljubeče usmeriti proti deklinškim in materinskim vzorom.

Ivan Cankar pravi nekje, da bi tudi iz daljave po kolenih šel do materinega groba, če bi se tam še enkrat mogel razgovoriti z njenim srcem. Po mnogih srčnih bridkosti in razočaranjih mu je materina podoba čedalje jasneje lebdela pred očmi, a se je z žalostjo zavedal, da materino srce že počiva v grobu. Isto je z marsikaterim dekletom, z marsikatero ženo: prepozno zaceni vrednote materinega srca, prepozno si zaželi kar najprisrčnejših odnošajev z njo. Pa tudi z materjo je večkrat ista: ko vidi, kako gre hči po žalostnem potu nizdol, si dela grenke očitke, zakaj ni več storila zanj in zakaj ni uveljavila vseh moči svojega materinskega srca nad njo. Pa prekasno je, srce se ji je zaprlo in se odprlo drugim vplivom, ki jo varajo in upropaščajo.

Včasih si človek misli: če bi se moje življenje še enkrat začelo, kako vse drugače bi živel! Kako bi izrabil vso dolgoletno skušnjo! Življenje staršev, življenje matere pa se na skrivnosten način zopet začne in obnovi na otrocih, na hčeri, naj torej mati porabi svoje življenske skušnje za pravilno usmerjenost tega novega življenja! In obratno: tudi mlad človek se večkrat zave, kako nevarno in usodno je zanj, če si mora šele sam utirati pot skozi mladostne nejasnosti in prevare; zaželi si večše roke-vodnice. Kje bo pa našel boljšo in zanesljivejšo kot pri lastnem očetu, pri rodni materi? Bog sam mu jo je dal in ga kar najtesneje spojil z njo.

Zgodovina nam bodi učiteljica življenja! Ali naj pa ne bo zgodovina in preteklost matere še vse lepša učiteljica in uspešnejša voditeljica njenih otrok, njenih hčera?

Kdo more hčer tako dobro razumeti ko njena lastna mati? Kdo tako poznati svojstvenosti in posebnosti hčérine duše kot jo mati? Dušeslovje nas uči, da je naša duševnost z vsemi svojimi značilnostmi in posebnostmi utemeljena in zakoreninjena v živčevju, uči nas pa tudi, da je živčevje otrok še prav posebno slično živčevju staršev. Duhovno oko matere torej edino more prodreti v vso globino hčérine duše. To pa tembolj, ker ju od prvih dni bivanja veže kar najožji stik in je bilo materino oko dolgoletna priča javljajočega in razvijajočega se hčérinega življenja, katero je materin zgled še bolj po njeno izoblikoval. Tudi očetova narava je v otrocih, je v hčeri. Toda oče ostane bolj oddaljen od duše otrok, ker ga skrb za življenje drži večji del izven hiše. Zato je oče do hčere po navadi ali premehak ali pa včasih tudi pretrd, ker mu je duša vsaj v nekaterih bistvenih straneh drugače ubrana kot hčérina.

Naj bi torej bili materina in hčerina duša po najnežnejših vezeh ljubezni in po najprisrčnejših spojih zaupanja združeni med seboj. Kako prav bo to za obe!

Cilj vzgoje je, pripraviti mladega človeka do tega, da samostojno in v soglasju vseh svojih zmožnosti, kot razumevajoč in sočustvujoč član človeške družbe, kar najbolj popolno služi Bogu.

Kako sladko zavest ima torej mati, hčerina prva in glavna vzgojiteljica, ob misli: to bitje mi je dano zato, da ga z vzgojo in molitvijo izoblikujem za Boga in mu pomagam doseči večno in časno srečo! Zato se naj matere vse bolj podrobno seznanjajo z vzgojnimi načeli in z vzgojno prakso. Pri nas se je tudi o vzgoji že marsikaj lepega napisalo, pa so tiste knjige in tisti članki še vedno precej zapuščeni. Ob čitvu o vzgoji si mati bistri svoj naravni vzgojni čut, ki sam zase še nikakor ne zadošča.

Pri gojencu, pri gojenki mora duh zavladati nad telesnostjo in zoreti v Boga. Za to pa je potrebno dvoje: I. močna in II. pravilno usmerjena volja.

I. Volja se okrepi z milostjo in z vajo.

Zato bo mati vodila hčer k virom milosti: k molitvi, k sv. daritvi in k sv. zakramentu. Kako lepa medsebojna prisrčnost se lahko tu doseže med njima! Molitev hčere bo pa tem iskrenejša, če bo imela o Bogu pravilno predstavo: da je Bog neskončno dobri in ljubeči Oče, ki tudi zato zahteva srčno in dejansko ljubezen do sebe, da je ob tej ljubezni tudi nam dobro. Hčerina pobožnost pa naj ne izvira zgolj iz medlih čustev, ampak iz krščanskega prepričanja. Zato ji naj večkrat da v roke čtivo, ki bo njeno versko prepričanje poglobilo in okrepilo.

Mati bo tudi z vajo v samopremagovanju in kreposti okrepila moč hčerine volje. Vsak dan se ji nudi nešteto prilik za to.

Zenska duša je že po naravi nagnjena k čuvstvenosti. Ne sme pa čuvstvenost prevpiti ostalih dveh dušnih sil, ki sta še več vredni in bolj važni: razuma in volje; kajti sicer gorje hčeri sami, pa gorje tudi tistim, ki bodo skozi življenje šli ob njej! Saj se prevelika čuvstvenost iz ene skrajnosti preliva v drugo in je lahko cel demon, ki muči druge in sebe ter rahlja in uničuje tudi telesno zdravje. Mati torej navajaj hčer k modri preudarnosti. Hladna preudarna glava, pa toplo srce, oboje je potrebno.

Delavnost je najuspešnejše naravno sredstvo, ki usposablja voljo, da tudi ob težavah in ovirah prehaja v dejanja. Mati naj torej že zgodaj priuči hčerko delu. V šolski dobi ji naj sicer ne krati časa, ki je potreben za učenje; sicer pa naj jo čimprej pritegne k svojim opravilom. Delavna roka bo povsod dobrodošla. Tudi v imovitejših družinah naj delo vedno ohrani veljavo, katera mu gre. Sicer se pa itak ne ve, kako dolgo ostane blagostanje pri hiši, in v vsakem slučaju bo delavnost najboljša dota hčere. Kako prav je, če vzame kdaj mati hčer v svoje delavnice ali pisarne, da bo mladenka na lastne oči videla trdo delo in dobila spoštovanje do njega. Vsako igrakanje še ni delo in se tudi sporta, ki pri mladem človeku veliko slabega prepreči, ne more prištevati k resnemu delu.

Ob delu se volja tudi vežba v vztrajnosti, da ne bo odnehala, kar je začela, četudi bo morala iti preko težkoč in zaprek. Naj mati v vztrajnosti z lastnim zgledom vežba svojo hčer, hči pa naj ima odprto oko za delavnost matere, ki ne kloni in ne odneha.

Mati naj v potrpežljivosti vežba svojo hčer že od otroških let. Skrbna, pa ne mehkužna bodi do nje. Nauči jo naj, krepko prenesti tudi

glad in žejo, mraz in vročino. Ve naj sicer, kdaj bi utegnili trpeti zdravje; na življensko pct ji pa naj ne trosi samih rož.

Kako je žalostno poslušati mladega človeka, mlado dekle, če vse presoja samo s stališča prijetnosti; če odklanja vse, kar je združeno tudi z neprijetnostmi, in sta ji udobje in zabava vse! Taka miselnost pa nujno tamkaj vznikne, kjer se um ni naučil pravega presojanja vrednot in kjer se volja ni privadila samoodpovedi. Koliko najlepših, najbolj vzvišenih užitkov se oropa človek, ki ne zna napraviti svojemu nižjemu teženju sile, da zakraljujejo višja, plemenitejša teženja! Mati naj daje hčeri zgled v samoodpovedi in naj že zgodaj odpre hčeri oči zanjo..

Iz samoodpovedi in junaške potrpežljivosti bo vzhajala v mladi duši vedrost in veselost, katere ne bodo pogasile ne valujoča čuvstvenost ne neprilike življenja. Kako se dekletu, kako pa tudi materi poda mirna vedrost, ki gre obzirno, pa tudi krepko skozi vse neprilike, katere se prej ali slej usujejo nad sleherno družino. Brez samopremagovanja pa te mirne vedrosti ni. Koliko dobroto mati izkaže otrokom, če jim jo je vsadila v dušo!

II. Končno voljo je pa potem treba pravilno usmeriti. Glas vesti in smernice božjega razodetja naj jo vodita. Materina ljubezen, ta sladki magnet, ima pri tem usmerjenju nedopovedljivo moč; naziranja in navade matere so hčeri že nekako svete in neopaženo pridejo nanjo. Naj bi torej mati to skrivnostno moč svojega srca vztrajno uporabljala na hčeri že od mladih nog! Načela, katera ji bo ona dala za življenje, bodo ostala in trajno držala.

Volja se pa večkrat zato ne more prav usmeriti, ker se ji stavijo po robu razna slaba nagnjenja, najsí so že prirojena ali pa potem pridobljena. Mati naj jih brž opazi, opozori nanje hčer ter jo vadi, da jih uniči oziroma obvlada. Poleg zakramenta sv. pokore ji naj priporoča vsakdanje izpraševanje vesti. Zvečer naj dekletce ali dekle pregleda minuli dan in njegove nepravilnosti, naj se pred Bogom obsodi ter naredi lepši načrt za drugi dan. Zlasti na glavne napake značaja naj pazi. To so n. pr. nagnjenje k prevzetnosti, k čutnosti, k opraviljivosti, pomanjkanje ljubezni do bližnjega, obzirnosti itd. Naj si bo mlada duša zgodaj v svesti, odkod ji pretijo najtežji porazi. Kako nekaj lepega in učinkovitega je tako vsakdanje izpraševanje vesti! O ameriškem državniku Washingtonu se bere, da je imel napisana svoja poglavitna zla nagnjenja, zraven pa je vsak večer delal znamenja, če jih je tisti dan premagal ali se jim je zopet dal sramotno premagati, in ob tej pismeni kontroli se je stalno dvigal k višjim vzorom. Ob pismeni kontroli bo volja sicer še često podlegla, črta bo pa le šla vztrajno navzgor. Kakšne nepomembne dogodke pišejo nekateri v svoje dnevnike, velevažnih dogodkov svoje notranjosti pa nečejo opazovati in zapisovati.

Hči se naj že od zgodnje mladosti zave tiste tihe, pa tako globoke sreče, katero človek občuti, če je ubogal svojo vest, ter je storil lepo, plemenito dejanje. To je prav za prav največja blaženost na zemlji. Iz dobrih, plemenitih del izvira. Mati naj zato privzgoji otroku zavest odgovornosti do Boga, do sebe in do bližnjega. Človek ni bitje, ki si samo daje zakone, kot je trdil Kant, ampak je stvar božja, ki ima nešteto odnosov in dolžnosti do drugih ljudi, katerim naj bo vir sreče, ne pa žalosti.

Čtivo in družčina imata na mlado dušo še tem silnejši vpliv. Zato imej mati za to dvojce prav budno oko. Dobro čtivo in dobra družčina bosta materi uspešno pomagala pri vzgojni nalogi, naj ju torej hčeri oskrbi v zadostni meri. Pazi naj, da od sorodnika ali od poslov ne bo zlih vplivov.

Neobhodna pogoj, da bo mati uspešno vzgajala hčer, sta ugled in pa zaupnost hčere do nje.

Ugleda tam ni, kjer ni samopremagovanja, krepke odločnosti in mirne preudarnosti.

Zaupnosti hčere do matere pa nikakor ne pospešuje šibka popustljivost. Mlad človek čuti naravnost potrebo po krepkem vodstvu, ki tudi kazni smotno uporablja. Le da se v kaznovanju ne sme iti tako daleč, da bi sledil odpor in odtujenost srca. Tudi večno godrnjanje staršev mori zaupnost v otroških dušah. Če ni kaj prav, naj mati jasno, pa odločno obrazloži, ob krivdi pokara in tudi kaznuje, potem se pa naj nebo zjasni v družinski ljubezni, da bo trden sklep tem lažje uspeval. Zakaj bi naj mati tudi pohvale ne porabljala? Saj vemo, kako se duša poživi ob njej.

Mati in hči se naj še posebno zaupno zbližata v tako odločilni dobi telesnega razvoja in dozorevanja hčere. Deklica t krat nujno potrebuje vodstva in pojasnitve v velevažnih življenskih vprašanjih. Če tega ne bo dobila od matere, si ga bo šla iskati k motnim in kalnim virom. Ta pouk pa ni lahka stvar in se je treba z molitvijo, razmišljanjem in morda tudi s posvetovanjem z večim duhovnim vodnikom pripraviti zanj. Vsako besedo je treba poprej dobro preudariti.

Zaupnost mora vladati med materjo in hčerjo pri izbiri poklica. Dekle mora spoznati prijetnosti in težave nameravanega poklica in dobro premeriti svojo zmožnost in nezmožnost.

Zaupnost mora spajati mater in hčer tudi v srčni izbiri, ko si hči išče tovariša na življensko pot. Močna čuvstva, ki takrat prevevajo mlado dušo, ne puste modri razsodnosti dovolj do veljave. Naj tu mati ljubeče prihiti hčeri na pomoč; naj spozna pravo vrednost ženina, upošteva pa naj tudi njuna srčna nagnjenja. Dobro vzgojena hči bo tudi v tej zadevi rada upoštevala materin dobrohoten in več navet. Tudi po poroki bo mati našla dovolj prilik, da ji bo delila iz svoje skušnje. Takrat bosta že bolj v razmerju prijateljstva, v katero je polagoma prehajalo prvotno krepko vodstvo. Hči je čedalje bolj uvidevala, kolika dobrotnica ji je mati; s samostojnostjo sta rastli tudi srčna hvaležnost in zaupljivost. Težavno, pa prelepo nalogo, katero je mati pravkar izvršila nad hčerjo, bo zdaj začela vršiti hči nad novim rodom. Molitve, razmišljanja, trudi in uspehi babice bodo tudi nad vnuki in vnukinjami širili svoj blagoslov. Bog, čigar namestnika sta oče in mati, je pa vse to vpisal v knjigo življenja in ji pripravi prelepo plačilo.

Dr. J. Ahčin:

Dekle in celibat*.

1. Zensko vprašanje se obravnava dandanes največ v zvezi z družinskim življenjem. To je čisto prav in največjega socialnega pomena je deklinška vzgoja, ki je tako usmerjena, da nam bodo iz mladenk rastle poštene zakonske žene, dobre gospodinje in skrbne matere.

Kljub važnosti deklinške vzgoje za zakonsko življenje pa ne gre zanemarjati tistih deklet, ki ne pridejo do zakona in materinstva. Tudi takih je zelo veliko. Pomislimo le na to, da je vojna pustila več žensk kakor moških in da je velik odstotek žensk ostal brez mož in brez ognjišča. Doraščajoča

* Celibat — brezzakonstvo, samski stan. Tu samski stan dekleta.

generacija sicer izpopolnjuje zevajočo vrzel, a kljub temu je resnica, da mnoga dekleta ostajajo neporočena. Prisiljene ali prostovoljno, po svobodnem premisleku ali po sili razmer, — kakorkoli že, — dejstvo je, da mnoga dekleta prakticirajo celibat.

Mladenka, ki je svobodno ali prisiljena stopila na to pct, jo mora hoditi potem skozi vse življenje, ne da bi poznala, — ako hoče ostati poštena — zakonsko ljubezen, materinstvo in toplino lastnega družinskega življenja. Odreči se mora stvarjem, po katerih hrepeni domala sleherno dekleško srce, ker šele potom njih postane prava ženska. Tak pogled v bodočnost preplaši marsikatero mladenko. Pred seboj vidi težko življensko pct, ki jo bo morala hoditi sama in ki jo mnoge najboljše in najbolj ponosne močijo s skrivnimi solzami.

Zato ni brez važnosti sledeče vprašanje: Ali je kaka možnost, da se samsko življenje prenaša, ne da bi ga vlačili s seboj kakor nujno in neznosno breme. Še več, ali ga moremo živeti celo veselo in optimistično. Kako priti do tega?

Morda bo še najbolje, da najprej premislimo položaj, ki ga za dekleta ustvarja samsko življenje. Nadalje bomo premetrili vzroke radi katerih dekleta ostajajo samice — in končno sredstva, ki pomagajo koristno prenašati samski stan. Tudi samskemu stanu je mogoče v svitu krščanstva pridati lepoto in bogastvo, ki je žal še premalo poznano. —

2. Na samski stan lahko gledamo z dvojnega vidika: z zasebnega in javnega, torej individualno in socialno. Individualno, če govorimo zgolj juridično, je neporočena žena bolj svobodna kot poročena. Kajti ona ni pod varstvom moža, razpolaga svobodno s svojim imetjem in svojo plačo, česar poročena žena ne more.

Gledano politično z državljanskega vidika, je neporočeno dekle svobodnejše kot poročena žena, ker je gospodarica svojega telesa in svojega časa, ki ga lahko uporablja kakorkoli.

Gospodarsko so seveda prednosti celibaterke dvomljive. Morda bi kdo rekel, da ji ni treba skrbeti za otroke. Tisto že. A ona tudi nima moža, ki bi s svojim delom in zaslužkom popolnoma ali vsaj delno kril njene potrebe, da ji ne bi bilo treba iskati zaposlitve izven domače hiše. Celibaterka si mora sama iskati sredstev za življenje in sicer največkrat v trdi borbi z moškim, kateremu postaja kot cenejše plačana delovna moč opasen tekmeč. Često njeno življenje poteka na sličen način: vključeno je v lep, toda težak zakon dela, ki ni nagrajeno z radostjo družinskega življenja, medtem ko ima poročena žena kljub neizbežnim težavam še vedno možnost živeti v krogu tistih, ki jih ljubi in ki njo ljubijo. —

3. V družabnem pogledu si je celibaterka ustvarila lepo mesto. Zaveda se, da je koristna, da nosi odgovornost in si je v trdem boju na drug način sicer, kot poročena — ipak le osvojila mesto na solncu. Povsod jo najdemo: pri trpečih, pri delavcih, pri nesrečnih, pri nevednih. Stopila je v vse javne službe in jih dobro vrši. Postala je živ sestavni del in osnovni kamen, na katerem sloni sodobna dužabna kultura.

Zgodbe in ironične opazke o starih devicah so zelo legendarične in zelo zastarele. Kajti za veliko večino celibaterk se lahko mirno trdi, da se po svojem nastopu nič ne ločijo od poročenih sovrstnic iste starosti in istih dužabnih krogov. Dobro se zaveda, ako ji ni dano, da bi osrečevala moža, da je zato poklicana, da osrečuje celo človeško družbo. Biti poročena,

še davno ni znak bodisi telesne bodisi duševne superiornosti* in ostati samica, ne pomenja nobene inferiornosti.** Vsak ve, da se poročajo sijajna dekleta, pa tudi grda, neumna in vihrava. Prav tako vsi vemo, da je med onimi, ki ostanejo, mnogo ljubkih, lepih, duhovitih. Smešna je gesta kake poročene dame, ki tako z viška in z usmiljenjem gleda na neporočene tovarišice. Taka često pozablja na brutalno resničnost mnogih zakonov, v katerih ni denarja, ne ljubezni, ne veselih otroških oči. Cisto nič ne pomisli na zakone, v katerih vlada še veliko strašnejši dolgčas, kakor ga more doživeti sploh kaka samica in ki se često končavajo z razporoko ali nezvestobo. Veliko je zakonov gole koristnosti in denarja. Imeti premoženje ni v nobeno osebno čast tistim, ki ga imajo in v nobeno sramoto onim, ki ga brez lastne krivde nimajo.

4. Mlada dekleta imajo vendar na splošno velik strah, da bi ostale samice skozi vse življenje. Zato se poročajo in silijo često v najbolj vrtoglave zveze. Mnogo je kriv tudi sarkazem mnogih moških, ki s svojimi generalnimi in krivičnimi sodbami tako lahkomišljeno ranijo marsikatero dekliško dušo in ki v svojih prostaških manirah dajejo prednost zakonom telesa pred zakoni duha in sploh dvomijo o tem, da bi hodile mimo njih* ženske, lepe ali grde, toda ženske, ki so si z nedotaknjenim ali strtim srcem, vseeno, — vendar pa ohranile neomadeževanost, ponos in žensko čast. Težko bi bilo najti dekleta, ki ni kedaj v življenju srečala ljubezni. A mnoge jo odklonijo, ker vidijo, da bi bila to ljubezen v senci in ne v zakonu. V njih je zmagal zakon duha nad zakonom telesa. Toda, v marsikaterem dekliškem srcu se odigrava drama, za katero ve le ona in Bog. Ne ljubiti je včasih še hujše kakor ljubiti z bolestjo. A koliko jih je, ki mislijo na te reči?

Ali oni, ki s tako naslado govore o »starih devicah«, res mislijo, da so to bitja kakor kamen in les, ki le molči in nič ne čuti? Ali reš nočejo vedeti, da tudi one čutijo, kakor vsak človek; da tudi one že po svoji naravi hlepe po življenju in ljubezni. Tudi njihovo naročje je ustvarjeno za pestovanje in njihovo srce hoče ljubiti in biti ljubljeno. Nekaj heroičnega je premagovati dan za dnem samega sebe, zatreti svoja čuvstva in svojo ženskost, zapreti roke, ki bi rade božale in objemale, stisniti ustne, ki bi hotele govoriti, kar je v srcu. In potem iti sama skozi življenje in gledati tiste, ki so v dveh, gledati ljubke otroke, ki jih ona ne bode nikdar poznala. In to obžalujejo mnoge še bolj kot, da nimajo življenskega druga, kajti ženska je v bistvu še bolj mati kot žena. —

Toda kljub tem sencam je med celibaterkami mnogo krasnih življenj, sijajnih značajev, ki ne vlačijo ničesar za seboj, ampak gredo v ravni črti skozi življenje kakor ostro rezana brazda, polna svetlobe in luči. Tako so naravne, da se njihov samski stan kar nič ne opazi, z nasmehom prihajajo in odhajajo in jih nič ne ženira. V očeh je nekaj svetlega in trdnega, kjer so in kar delajo, se vidi, da so se navadile izhajati brez tuje pomoči. Njihov nastop je miren, neustrašen in brez familijarnosti, to so tiste, ki obvladajo življenje in so stopile na enega izmed robov človeštva. Tak je torej položaj samic brez olepšanja. Osamelost in odpoved so bistvene sestavine celibata. Osamelost telesa, srca, ognjišča, vsega življenja. Odpoved ljubezni, ženinu, otrokom, družini. Vse to more oplašiti marsikatero dekliško srce. A ker si mnoge tudi v tem stanu ali morda baš radi tega vendarle zgrade krasen značaj in razumejo živeti bogato in plodno življenje — pride vse na to, v čem je zdravilni lek, ki obvaruje samsko žensko srce, da se ne zruši. —

* superiornost = vzvišenost.

** inferiornost = manjvrednost.

A pogledjmo še prej, radi česa dekleta sploh ostajajo samice.

5. V dve kategoriji jih bomo razdelili. V take, ki hote in premišljeno izvolijo samski stan in one, ki jih življenje k temu prisili. Te poslednje so mnogo bolj številne kot prve in so tudi mnogo slabše pripravljene za nepričakovano borbo z življenjem. Največkrat je bila vsa njihova okolica, ki je gojila v njih upanje na zakon. K temu je bila usmerjena tudi vsa njihova vzgoja. Mladost so presanjale v lepih sanjah in pričakovanjih bodočega ženina. A ženina ni bilo. Ali je bilo premalo dote, ali pomanjkanje zvez, ali pomanjkanje značaja ali tudi Previdnost božja — zgodilo se je, da so prišle samske na rob onih let, v katerih upanje na možitev polagoma sahne. Prevarane v svojih upih mnoge le težko prikrivajo javnosti črva, ki gloda v njihovi notranjosti.

Kar je slabotnih se vdajo v svojo usodo. Tiho, mirno in z bridkostjo vzamejo nase življenje, ki jih ne veseli in od katerega ničesar več ne pričakujejo. Cutijo se osamele in zapuščene. Tudi one se za nikogar ne zanimajo. Nič ne očitajo svoji preteklosti, pa tudi ničesar ne store za svojo bodočnost. Boječe, z ugaslim nasmehom in žalostnimi očmi skušajo priti kar moč neopaženo skozi življenje.

Potem so nerodne, ki so zgrešile prijeti srečo tedaj, ko se jim je nudila. Bile so ljubljene in so ljubile. Radi svoje muhavosti, neodločnosti, nezaupljivosti ali kakorkoli so razbile zvezo, ki bi jih sicer srečno povedla k oltarju. Potem pa ni bilo več prilike. Pri njih se grenkoti prvih pridruži še zavest, da so po lastni krivdi pokvarile svojo bodočnost.

Med samicami je tudi veliko strtih src. S polnim korakom so šle naproti ljubezni, poroki, družinskemu življenju. Potem pa je kaka brutalna kaprica ženina vse podrli in jo vrgla na cesto življenja kakor izžeto limono.

Nadalje je med njimi tudi mnogo jedkih značajev, ki se nikakor nčejjo sprijazniti z usodo samištva. Ker niso prišle do zakona, odklanjajo sedaj bližnjemu in celi družbi svoje srce. Družbo mrzijo in so malenkostne, hudobne, zajedave, krivične. Njihov pogled je obrnjen le nazaj, njihovo srce je pa popolnoma izsušeno in duša čisto zaprta. To so včasih zlobne in zahrbtne ženske, ki vlačijo svoj celibat z veliko nevoljo in so v neznosno breme sebi in vsem, ki imajo z njim opravka.

So pa tudi med njimi take, ki so uporne in so celibaterke le po videzu, le na zunanost. To so tiste, ki na neki način vse samištvo spravljajo v slabo luč. Česar jim življenje ni dalo, si jemljejo na skrivnem. Včasih pride kaj podobnega v javnost, včasih tudi ne. Samo one same vedo, kako težko plačujejo v vesti, ker so na robu zakona in na robu dolžnosti, torej na robu na obe strani. Mnoge se izgovarjajo: Zakon narave je to, ki ima prednost pred vsakim drugim. In ker je današnja družba res pokvarjena, ni redko, da je napram njim bolj prizanesljiva kakor napram poštenim dekletom, ki radi svoje poštenosti niso nikdar stopila v moralno močvirje.

6. Drugo kategorijo tvorijo tiste, ki so hotele ostati samice.

Med njimi je nekaj takih, ki so sploh sovražne zakonski zvezi. To so neke vrste anarhistke, ki zametajo skupno, družinsko življenje. Največkrat gre za odvratne fantovske tipe, ki zametajo po eni strani zakonsko zvezo, po drugi strani pa prav tako zdržnost in celibat. K sreči ta tip ni posebno mnogoštevilen.

Bolj mnogoštevilne so one, ki hočejo iti same skozi življenje, ker so tako bolj nezavisne in svobodne. Teh je danes celo veliko. Po svojem delu ali inteligenci so si ustvarile položaj, ki jim materijelno popolnoma zadostuje.

Sle bi v zakon, ako bi našle moža, ki jim je superioren. Nikakor pa jih ni volja, deliti življenje z enako stoječim soprogom. In ker taki superiorni tudi ne tekajo kar po cestah, oziroma jih ni volja, da bi se poročali z dekletom, ki jim je inferiorna, ostanejo same in žive svoje lastno, samostojno življenje.

Samice ostanejo tudi nekatere iz gole sebičnosti. Iz udobja nočejo svojega življenja vezati z drugim. Seveda je tako življenje človeka nevredno in docela prazno.

Druge se ne poroče, ker jih je strah zakonskega življenja. Boječe dekliske narave so to, ki se vsega oplašče: že moža, potem materinstva, vzgoje otrok, gospodinjstva. Strah imajo pred življenjem. Nekatere, ki so bogate se tudi boje, da jo snubijo le radi denarja in ne iz ljubezni. Ta strah pa ni vedno tako neopravičen...

So tudi take, ki se ne poroče radi tega, da se morejo žrtvovati za svoje drage. Da morejo preživljati svojo mater ali starega očeta, svoje brate in sestre — ostanejo izven zakona in se odpovedo radostim, do katerih bi imele po naravnem zakonu pravico.

In končno so celibaterke mladenke, ki sledo višjemu, duhovnemu poklicu. Da bi mogle biti sestre in matere bolnim, betežnim, sircam brez mater, da bi mogle lomiti kruh stradujočim, — se posvete delom krščanskega usmiljenja. Tem je postal Bog sam ideal. On sam more nasiti njihove duše in srca, zato jim je človek zelo malo, — zelo malo. Vse so se posvetile Bogu z obljubo devištva in dosegle v tem drug vrh in glorio človeštva, ki na vse samištvo meče posebno lepoto in duhovno rodovitnost. —

7. Tako smo prišli do zadnje, najvažnejše točke, ki nam naj da odgovor na vprašanje: Kako sprejeti nase samski stan, ne da bi bilo s tem naše življenje že zagrenjeno in uničeno.

Celibat, zlasti krščanski celibat more biti v nekem gotovem smislu prav tako rodovit, kakor telesno materinstvo. Zgodovina toliko velikih del nam to bogato izpričuje. Poleg telesnega materinstva vedno najdemo tudi duhovno, ki ni brez odločilnega pomena v družabnem življenju. Sicer pa ima tudi telesno materinstvo le toliko moralne vrednosti, v kolikor je združeno z duhovnim.

Vsaka celibaterka more po svoje delati dobro. Treba je le dobre volje in nekega veselega optimizma ter socialnih pogledov za skupno blaginjo človeške družbe.

Zakaj bi dekle izgubilo že vsako dobro voljo, ako nima moža? Čemu se vedno vračati v preteklost in tuhtati ter razglabljati doživeto bol? Vsako obžalovanje je v tem pogledu brezplodno in le ruši mir in zadovoljstvo srca. Življenje ni preteklost, ampak sedanjost, zato se je treba nje okleniti z obema rokama. Če je samištvo nekaj bridkega, potem je trpek občutek mogoče preboleti le tedaj, ako se z dejanskim stanjem spoprijaznimo. To je najboljše sredstvo. Treba je v notranjosti izvesti neko amputacijo, ki jo zahteva pamet in notranji mir. Tudi zakon ne prinese vedno sreče. Razočaranje nad življenjem je pri zakoncih hujše in večje, kot pa v samskem stanu. Zakaj ne bi verovali, da tudi božja previdnost vodi našo usodo in nas je s tem, da nismo šli v zakon, hotela morda obvarovati pred mnogo večjimi preizkušnjami, kot je sedanja?

Veliko nalogo ima pri tem družinska vzgoja. Za vse na svetu ne smejo dobre mamke svojih hčera tako vzgajati, da bodo v zakonu videle edino in izključno možnost življenja. Prav je, da se tudi na zakone misli in se pravočasno preskrbi za dekletovo bodočnost, a vzgoja mora biti taka,

da bodo tudi brez tega mog'le stati pokonci v življenju, pa bodisi moralno, bodisi gospodarsko. —

Sicer pa, ali je res tako nujno, da se samice počutijo osamele na svetu in da se dolgočasijo? Kljub videzu zunanja osamelost še daleko ni tako obupna in pereča kakor notranja, duševna. Človek je lahko sam, pa zato ne občuti nikdar dolgočasje, nikdar praznote v svoji duši. Po drugi strani pa se sredi množice ljudi lahko počutimo osamele in zapuščene bolj kakor kamen na cesti. Ni pa mogoče sploh popisati one zoprne samote in dolgočasje, ki ga čutita dva, ki sta nujno navezana drug na drugega, pa se ne ljubita, pa sta njuni srci prazni in si nimata ničesar povedati, kar bi ogrelo njuni srci. —

Nič ne rečem: če je človek sam, je pač le sam. A to samoto je mogoče obljuditi.

Najprej jo obljudimo z delom. Zgolj zunanje delo vedno ne zadostuje. Roke gibljejo in noge, a duša je svobodna in kaj rada prične ponavljati žalostni refren: Sama sem nesrečnica, življenje je krivično! Zato je večkrat treba brati dobre stvari, ki dvignejo duha in napolnjujejo srce, da ima domišljija vedno dovolj pomirljivega gradiva. Ostarelo dekle, ki tako dela, ostane zdravo in postane modro.

Potem samica lahko zelo veliko koristi javnosti. Svobodno razpolaga s časom, s svojimi močmi, s svojim duhom in srcem, ki ni vezano na ozek krog oseb. Utrjena je v boju z življenjem: kdo bolj kot ona more z uspehom prevzeti nase gotova socialna bremena? Ona, ki je sama mnogo trpeča, bo imela usmiljeno srce za vse trpeče sobrate in sestre.

Mnoge, ki so še bolj srečne, naselijo praznoto svojega srca z Bogom. Njim življenje ni več prazno. Kajti Bog, ki ga posvečena duša nosi vedno in povsod s seboj, postane njena neločljiva last in njeno največje bogastvo. Izvoljene duše se Njemu posvete popolnoma in mu darujejo svoje devištvo in vso svojo ljubezen. Ob božji ljubezni jim je človeška ljubezen kaj malo vredna, vsa zemlja bi jim bila brez Boga čisto pusta in prazna.

Morda bi kdo rekel: Besede, so to, sanje! Ne! To so dejstva! Vi jih poznate, ki niso bile ne grde, ne neumne pa so šle v samoto — ako smemo to še tako imenovati in si izbrale Boga za svoj delež. Njihovo življenje ni majhno, ni okrnjeno. V svojem srcu pevajo pesem, ki izvaja polno ljubezen in polno življenje.

8. Takšno je v glavnih potezah vprašanje dekleškega celibata. Pokazano je v vsej resničnosti z bridkostmi in žrtvami pa tudi solnčnimi stranmi, ki omogočajo v svetu krščanstvu koristno in plodono življenje. Ni nobenega razloga, govoriti o malem, izgubljenem življenju, ako katera ne pride do zakona. Je samo drug smisel, druga orientacija, to je vse. Življenje je tako mnogostransko in čaka na toliko delovnih rok in čutečih src, da ni nobenih »starih devic« več — razen onih, ki hočejo za take veljati. Samo ljudje brez duševne in srčne kulture morejo imeti prezirljiv nasmeh za toliko neporočenih deklet, ki vrše odlične socialne naloge.

Vendar niso imele te vrstice namena, agitirati za celibat ali ga celo priporočati kot boljšo življensko rešitev, kakor pa je zakon. Nikakor ne. Poleg tega je celibat za zdravega moškega, ki more vedno dobiti ženo, vse nekaj drugega kot za dekleta, ki nima tako svobodne izbire. Za večino ženstva je najboljša rešitev slejkoprej v zakonu in bilo bi neodpušljivo, ako bi se katera odrekala zakonski zvezi iz ozirov sebičnosti ali udobnosti. To bi kazalo na zelo grd značaj.

Polnost življenja in lepoto celibata morejo doumeti samo tisti, ki so si ga izbrali iz višjih nadnaravnih nagibov in oni, ki so bili sicer po življenju v to prisiljeni, pa so iz tega razumeli napraviti veliko čednost in delajo in živijo tako, da so kakor sveče, ki se použivajo za druge. Kakor zakonsko tako mora tudi samsko življenje voditi in ogrevati kraljica vseh čednosti: ljubezen. Pri zakoncih ljubezen do družine, v celibatu pa ljubezen do človeške družbe, v katero smo postavljeni kot njen bistven, sestavni del.

Opomba uredn. Podobnih razprav nam je za prihodnji letnik še več obljubljenih od istega avtorja.

J. Žnideršič:

Iz popotne torbe.

(Konec.)

Pot nas je vodila proti svetemu mestu skozi Nablus. Zarja je obrobila gorske vrhove. Iz dneva se je brez prehoda rodila noč. Jeruzalem smo dosegli v noči.

V Jeruzalemu prvo jutro. Hiteli smo v svetišče Kalvarije in božjega groba. Prvi vtis je čuden, iščeš le mirnega kotička, kjer bi mogel nemoteno razmišljati in se vtopiti v dogodke, ki so se vršili pred tisočletji na teh krajih. Pa te zmotijo latini s sv. daritvijo, pa že začenjajo svojo pobožnost vzhodni in tam za kapelo se že oglašajo kopti — čas pa kliče, da pohitimo na automobile in naprej na Oljsko goro v Getzemani.

Kratek obisk lepi cerkvi, ki priča o skrivnosti: ki je za nas krvavi pot potil. Pa zopet naprej po gorski cesti med skalovjem in divjimi prepadi mimo Jerihe na obrežje Mrtvega morja. Še k Jordanu na kraj Gospodovega krsta. Slika za sliko se nudi našim očem, vtis za vtisom ostaja v duši.

Iz Jeruzalema v Betlehem — v mesto Gospodovega rojstva. Nekdaj reven hlevac na betlehemijski poljani, danes krasno svetišče, kamor prihajajo tisoči in tisoči, da jih Gospod prenovi: prerodi njih srca, njih duše. In kaj je danes hlevček? skalna votlina, stene so obdane z belim marmorjem in prevlečene z rdečo svilo, okrog 50 svetilk razsvetljuje prostor. Pod oltarjem je označeno mesto rojstva.

Jeruzalem, čudna je tvoja zgodovina, čudno vrvenje pisanih množic. Slikala sem si »via Dolorosa« — iskala krasne postaje, ki naj spominjajo tvoje sinove in hčere Gospodovih stopinj: pod ruševinami so. Slikala sem si krasne katedrale, našla mošeje; iskala vsepovsod križ, našla polumesec. O, pa so vmes svetišča, ki utešijo hrepenenje tvojih otrok. Na vrtu Getzemani je svetišče. Stopili smo pred oltar in molili. Na kraju smo, kjer je Gospod pčtil krvavi pčt. Tu je videl v naši bridkosti tudi naše pregrehe. Tu je začel svoje trpljenje tudi za nas. Moliti — izgovarjati besed ne morem, naj mi govori in vodi misli.

Lepe so mošeje na Moriji, zlasti razkošna je Omarova. Nehote vstane v duši prošnja: »Gospod, daj, da bo ena čreda, en Pastir!«

Zadnje jutro našega bivanja v Jeruzalemu posvetimo cerkvi božjega groba. Pred oltarjem klečim, kjer je počivalo Gospodovo telo. Za meno

poklekne mati in položi detece na oltar, nekaj zaupnih vzdihov izroči Gospodu in odide. Tako prihajajo iskat tolažbe tisoči in tisoči na grob Jezusov. Gospod blagoslavlja in ozdravlja.

Na desno ob vhodu po stopnicah navzgor prideš na Kalvarijo — Golgcto: mesto križanja. Molitev pod križem: »Gospod, ne odvzemi mi križa, daj mi moči, da grem vdano tvojo pct. V tebi je vstajenje.«

In vse te misli so le skromen odmev tistih utripov, ki jih človek preživi v svetem mestu. Rekla bi: dan se je nagnil, da preživeli smo dneve, ki smo jih odločili za bivanje v Jeruzalemu.

Še poslednji pozdrav Sijonu, vlak je oddrdral s postaje proti židovski koloniji Tel-Avio. V bližini smo si ogledali tudi nemško kolonijo Saronno. Večer smo preživeli v Tel-Avio ob morju.

V zgodnjem jutru smo drveli z vlakom proti Haifi. »Monte Olivia« nam je zavihtela neštete bele robce v pozdrav in že smo bili zopet doma. Plula je isto smer: južno od Cipra, Krete po Sredozemskem morju, skozi Messinski preliv mimo Katanije in Messine v Tirensko morje.

— — —
Izkricali smo se v Neaplju. Kdo bi zamudil priliko in ne pohitel v Pompeje, da si ogleda razvaline starega rimskega mesta. Pa še na mali Vezuv ali Solfataro. Nekdaj je bilo žrelo, danes hodimo kakor po kctlu. Ostali sta le še majhni žreli, kjer moreš prav dobro opazovati delovanje ognjenika. Čudna masa še vedno kipi, pljuskne nad žrelo, se razlije po stenah, meglica pare naenkrat ovije žrelo.

In stari oćak v bližini mesta — Vezuv — gigantske moči v njem, pod njim molk in tišina razvalin.

— — —
Zapustili smo Neapelj, ladja je plula proti Genovi. Po treh tednih solnca v orientu smo imeli prvić deževen dan. Navadili smo se belega doma, ki nas je nosil iz kraja v kraj in skoro težko nam je bilo ob misli, da smo zadnji dan v njegovem naroćju. Še bi hoteli naprej, pa čas je pctekel. Zapustili smo »Monte Olivio« v Genovi.

— — —
V Genovi smo. Pohiteli smo na Campo-Santo — svetovnoznano pokopališće. Spomenik za spomenikom motrijo naše oći, umetnine, ki dvigajo srce; tudi kamen govori, če le razumeš globoke poteze. Nepozaben ostane vtis ob spomeniku: »Friedensengel«. Nemo zre v obiskovalca in vendar govore globoke oći in pcteze v licu. Dan za dnem gleda pred seboj obiskovalce, ki so polni življenja in jim govori, da je tu kraj miru in poćitka. Mnogi razumejo nemi govor, mnogi si umetnino ogledajo in hite zopet v vsakdanjost.

— — —
Še zadnji pozdrav »Monte Oliviji«, ki stoji v pristanišču in priznanje, da je dobro izvršila svojo nalogo. Pa zopet naprej: z vlakom proti Milanu. Zdi se mi, da bi ne bila v Milanu, če ne bi pohitela v slavni milanski dom.

— — —
Še enkrat v Benetke, v Markovo svetišće, ki je vedno lepo, kadar stopimo vanj. Skoro bo treba nadaljevati pot proti domovini, pa še v gondolo in na Marijin otok.

— — —
Za nami je orient, lepi, prelepi so spomini nanj. Videli smo veliko lepe zemlje, a ko se vrnemo v objem naših planin, naših grićev, odkoder nas

zopet pozdravijo večerni zvonovi, se nam zde mnogo lepši njih ubrani akordi kakor kdaj prej. Bela svetišča so nam tem dražja. Videli smo kraje in jih prehodili, kjer so se vršile velike skrivnosti, veliki dogodki naše vere. V teh belih cerkvicah jih znova doživljamo in poglobljamo svojo vero v križ in njegovo zmago.

A. L.:

Kadar dom kliče . . .

Povest iz naših dni.

(Nadaljevanje.)

Moje misli beže domov. O, moj dom v pomladnem krasu! — Vedno bolj spoznavam, da bi imelo moje življenje le smisel, če bi delal za dom roko v roki z ljubljeno osebo...

— — — — —
Vroč dan bo jutri; to razberem iz resnega ukaza, ki smo ga dobili. — Pripravljen sem; moja duša je mirna!

Zamišljen pregledujem to knjižico. Čemu sem vse to napisal? ... O, samo zase, da sem si krajal čas v bridki samoti.

Toda zdaj — če padem — brez sledu izginem kot list, ki ga je veter odnesel z drevesa — Lenica, listek bom vtaknil vanjo, da ti po moji smrti pošljejo te liste.

Če padem, da boš vedela — da sem drugačen postal. Po smrti! Potem ne bo več jeze, ko me bo pogoltnila tuja zemlja. Saj mrtvim vse odpuščamo!

— — — — —
Kakor krik brezmejne bolesti se izvije iz dna srca: Proč z vojsko! Proč s to strašno iznajdbo živali v človeku! — Bog — o Bog! Vse kar je človeškega se upira temu izroduku pekla!

In kakšen bo konec?

Pa vendar je še misel: Eden je, ki vodi usodo človeštva...

Bog, končaj! — Naj zopet prosto zadihajo ubogo človeštvo!

— — — — —
Dolgo sem zanemarjal to knjižico. — V bolnišnici je nisem prebral, ker bi bilo domotožje prehujo.

Ali je prav, da sem odklonil dopust? — Srce se mi je trgalo. — Toda dokler mi oče ne odpusti, ne morem domov... Vsi so mi pisali: mati, Jerica, Marjanca in Stefan. Le o eni ni glasu...

Rane so se hitro zacelile; zopet sem prišel na bojišče — a kazalec na kompasu se je obrnil v drugo smer...

In pred nami tam v daljavi vstaja — nova domovina.

— — — — —
Ko sem ležal ranjen v bolnici, sem mnogo razmišljal o svoji bodočnosti — če zame sploh še bo kaka bodočnost. Z mojim medicinskim študijem je končano za vedno. To sem si sam pokvaril. Mnogo let bi še trajalo in koliko denarja bi še stalo očeta, ki ga pa ne bi hotel več nadlegovati.

O, kako to boli, ko si moram to priznati. Da, moji visokoleteči načrti od nekdaj o sanatoriju in kliniki in vsem takem so uničeni. Zdaj bi bil kvečjemu še rad preprost podeželski, ali pa prav hribovski zdravnik, ki bi se mu otroci in stare ženice rade zaupale.

In seveda, lepo hišico bi si naredil, kjerkoli v kakem skritem kotičku. Pa, ko bi se vračal s svojih zdravniških potov, bi stala na pragu ljubezniva ženka — s tvojimi sinjimi očmi, Lenica. Oh, pa vse to so same sanje in sanje se nikoli ne uresničijo...

Pa se zopet srce zamota v nove zlate niti. Pred menoj stoji moj očetovski prijatelj in učitelj Koren, ožarjen s čudovito življensko modrostjo, milino in dobroto. Vidim ga, kako stoji pred otroki in je sto modrih in rjavih oči uprtih vanj in sto belih otroških dušic je razgrnjenih pred njim. In on izobrazuje duha in oblikuje dušo; učitelj in vzgojitelj je, oče, svetovalec in svojim varovancem zavetje vse življenje.

Preprosto delo, ki ne razburka okolice, toda dela na globoko!

Vedno sem imel otroke rad, morebiti je bilo to edino dobro v mojem lahko-miselnem življenju. — Iz otrok mojega rodnega kraja vzgojiti močne, poštene, resnične,

v resnici plemenite značaje, ne učenjake, ampak ljudi, ki bi tvorili temelj človeške družbe, to bi bila naloga, ki bi mogla dati vsebino življenja možu...

Toda, kam sem zašel? Nedosegljivi ideali...

Lenica, moja Lenica, moje vse na tem svetu! — Samo v mislih naj te še enkrat tako imenujem! — Zapravil sem vse. — Toda v dneih, ko smo zapisani smrti, — še mislim nate. In umirajočemu je treba vse odpustiti.

Moja uboga Lenica, koliko si morala trpeti radi mene! Leta tvoje mladosti je uničila moja lahkomišelnost. Toda, reci mi danes, da mi odpuščaš, — da ne pridem s to krivdo pred večnega sodnika.

Da, čutim, da mi odpuščaš. Tvoje molitve so moje varstvo. In v tej uri, ko vnovič odhajam v smrt — vem, da eno srce moli zame.

Dom, moj dom! — Glasovi tvojih klicev so tako silni, da se jim moram odzvati... Na divjih potih svojega življenja sem videl marsikatero lepe kraje... Toda krona vse krasote sveta si ti pozabljeni košček zemlje na pragu Črnega grabna: moj dom!

In danes sem ti bližje kot kdaj prej...

Svetiljka je skoro dogorela; Lenica se je prestrašila; mehanično je segla, da odviije svetiljko.

Potem se je dvignila in v temi padla na kolena pred posteljo, vrgla roke čeznjo, položila glavo nanje ter zajokala, kakor da se ji srce trga.

12.

Zopet je prišla pomlad v deželo. Četudi je krvavo morje na zemlji vedno naraščalo in je splošna beda klicala vedno glasneje k nebu za usmiljenje, mlado leto se je kakor drugače tudi to leto rodilo v zelenju in cvetju, ptičjem petju in zlatem solncu. Vedno mlada zemlja se je iznova oblekla v svatovsko obleko in se je smehljala s svojim najprikupljivejšim smehljajem.

Ljudje so na stežaj odprli okenca svojega srca, vdihavali z novim upanjem pomladanski vzduh in so se veselili lepo uspevajoče mlade posetve.

Brdo se je zagrnilo v oblake cvetočega sadnega drevja. Klemenovi mladi ta dan niso prišli do nobenega pravega dela. Po kosilu so sedeli vsi pod cvetočo tepko. Jerico so s stolom vred zapeljali prav pod cvetoče drevo in pri vsakem najlažjem dihu vetra se je vsul nanjo bel dež odpadajočega cvetja. Tudi njene, sicer vedno pridne roke so danes počivale, četudi pratika ni kazala nobenega praznika. Sanjavo je gledala v daljo in tih ogenj ji je žarel v očeh...

Marjanica je sedela poleg nje na klopi in se je zabavala s tem, da je razpihavalala odcvetelemu regratu nežnokrila semena. Koliko semen ostane neodpihnjenih, toliko let je treba čakati, da te pride ženin iskat.

Marjanica je imela močna pljučja; njenemu pihu so se morala razpršiti semena s perjanico pač na vse strani. Samo eno zrnce se je zibalo še na peclju, pa še tisto je kmalu odpadlo.

»Niti celo leto ne več!« se je veselila Marjanica in je molela golo plodišče Jerici prav pod nos.

Ta se je samo nasmehnila; Marjanica pa je pričela z novo »lučico« svojo igro.

Štefan je slonel ob deblu in pihal iz vivčka modro-sive oblačke v zrak. Z roko je segel v nizke veje in že se je vsul gost dež cvetnih lističev nizdol in tudi na njegovo roko, ki so ji manjkali trije prsti.

»Kdo bi si mislil, da more tako belo cvesti!« je rekel tiho iz svojega razmišljanja.

Jerica ga je takoj razumela: »Kaj-ne, ker je zemlja vsa prepojena s krvjo, bi se ne bilo prav nič čuditi, če bi imel vsak cvet krvav madež.

Štefan je prikimal in pogledal na uro: »Hm, danes pa res praznujemo in ura kar ne gre naprej.«

Moral je še itak varovati svojo roko; pa danes je bil res praznik za vso Klemenovo hišo. Doma ostalim so misli hitele za starši, ki so se že zgodaj zjutraj odpeljali v Ljubljano — Jaka obiskat. Po vseh dolгих letih prvo svidenje! — — —

»Zdaj so pa že skupaj prišli,« je modroval Štefan.

»Oče in mati in...« Jerica ni izgovorila, pa radosten sij v očeh je glasno govoril.

Njena tiha želja se bo le izpolnila: Lenica in Jaka. Kdo bi si bil še mislil po vsem tem! Pa je le Nande dobro napravil z Jakovo knjižico! In je srečna skrb za še vedno ljubljenega vendar premagala razžaljeni dekliški ponos, pa se je Lenica s svojo srčno skrivnostjo zatekla k staršem. A le mati je bila iznenadena; oče Koren pa se ni niti malo čudil, saj je svojo Lenico že davno prepoznal...

Ko je pčtem drugo jutro Klemenovka, vsa objokana in ihteča, prišla h Korenovim z Jakovim pismom, ki ga je tudi Nande poslal, se ni mogla Lenica več premagati in se je oklenila Klemenove matere okoli vratu, da sta jokali druga ob drugi.

»Mati,« je vzdihnila ihteč, drugega nič. — — —

Hvala Bogu, pa je šla smrt mimo Jaka. Od tega dne pa so prišli Klemenovi in Korenovi vsak dan skupaj; zlasti obe materi sta imeli polno skrivnih pomenkov. Kadar je šla Klemenovka v delavnik v cerkev, vselej se je zamudila celo uro. — — —

»Če mu le ne bo škodovalo,« se je bala Marjanica. »Ko je vendar Nande pisal, kako je slab. Ali ne, Jerica?«

»Oh ne,« je ta smelo odgovorila. »Veselje nikoli ne škoduje. Mislim celo, da bo še prej zdrav.«

»Če mu ta obisk ne bo škodoval, greva pa še midva drug teden k njemu, Štefan? Ali ne?« je delala načrte Marjanica.

»Tako sem tudi jaz že računal,« je pritrdil in previdno stegnil še bolno roko.

Sočutno je pogledal hromo sestro.

»Jerica, ti moraš pa kar še počakati,« in jo je z okorno roko pogladil po laseh.

Smehljaje je odgovorila Jerica: »O, saj zdaj čakanje ni več tako težko. Kakorhitro se bo navadil s protezo hoditi, pride itak domov. In pčtem ga bomo doma dodobra pozdravili.«

Na dvorišču se je Tiras spustil v jezen lajež. O, seveda, pismonoša! Marjanica je že odbrzela čez dvorišče; pisma so vedno zelo zaželeni.

Brat in sestra sta se smehljala za njo. Štefan je pogledal svoje roke. Očividno je bil zadovoljen, da mu ni treba več pisati pisem Katrici. Že od nekdaj je bil vse bolj za ustna poročila; so bolj krepka in učinkovita...

Slišala sta, da je šel pismonoša v vežo; gotovo bo danes obilnejša malica, ker je najbrž Marjanica dobila pismo od svojega Franceta.

Že je privihrla z odprtim pismom: »France ima dopust! Pomislita šest tednov dopusta; radi setve. Ne vem, kaj naj!« in se je vrtela s pismom v roki.

To je bilo izvrstno, brat in sestra sta se veselila ž njo. Šest tednov je že kar dolga doba; na naprej še ni treba misliti.

Štefan je parkrat pogledal po stezi proti Kovaču, pa ni ničesar ugledal. Zdaj je porabil priliko in z najprostodušnejšim obrazom rekel: »Veš kaj, Marjanica, h Kovačevim stopim povedat, saj ti nimaš časa.«

Obe sestri sta se zasmejala: »O, ti navihaneč, ti! — Le pojdi, le, saj vem, da si bo Katrica vrat iztegnila, tako gleda za tabo!« je rekla Marjanica smeje.

Tudi Štefan se je glasno zasmel, napol v zadregi, napol v sreči in je hitro izginil. Jerica ga je še videla, ko je preskočil plot, da si je pot prikrajšal...

»Pa ima Lojze le prav; srečna bom, pa saj sem že!« si je mislila pri tem.

Glavo je naslonila nazaj in je gledala skozi cvetoče vejevje proti temnomodremu nebu — daleč — daleč tja, kjer za sinjimi daljami stanuje On, ki ljubi vse ljudi. On, ki je tudi njo skrbno postavil na pot, po kateri bo prišla do izpolnitve svoje življenske naloge.

— — —

Klemen in Klemenovka sta hodila obložena z večjimi in manjšimi zavoji po Ljubljani. Prav nič jima ni bilo do lepe pomladi, ne za bogate in bleščeče se izložbe.

Vesela in vendar nekoliko potrta sta šla po ulicah in cestah ter preko trgov in nobena stvar ju ni zanimala. Le hitro naprej, da prideta do bolnišnice, kjer leži Jaka!

Pa čim bolj sta se bližala cilju, tem bolj so se ustavljale noge. — — —

Sam Bog ve, težke stvari so to! Preveč leži vmes, četudi so pisma, tja in nazaj, že marsikatero nasprotje odstranila.

In da ga morata takega zopet najti — pohabljenca!

A končno sta vendar že stala na hodniku pred prijazno sestro in sta ji povedala, kaj želita.

»Seveda, seveda; saj vas danes pričakuje!«

»Ja, hm... Pa je zdajle sam?«

Prič pa prav res ne rabita.

»O da, vaš sin je prav zadnjo sobico še dobil.«

»Pojdiva, žena!«

»Oče, saj si hotel...«

»Saj res, sestra, to-le za vaše ranjence!«

Največje zavoje sta oddala sestri, le vsak je vzel mal zavojček s seboj.

Sestra se je vesela zahvaljevala: »Bog vam plačaj! Saj tako manjka vsega!«

In odhitela je pred njima po hodniku ter odprla vrata:

»Gospod Klemen, obisk dobite!«

Kakor vkopana sta obstala oba na pragu. Oni le tam — udrtih lic, suh in koščen vojak, ki se je dvignil v postelji, z obvezano glavo in levo roko, naj bi bil Jaka, njun sin? Oni lepi, ponosni Jaka?

Bolesten vzdih je planil s postelje.

Tedaj se je pognala mati naprej: »Jaka, moj sin! Moj ubogi otrok!«

Jokaje ga je objela in mu božala bleda lica in vele roke.

»O, samo da si še živ! Samo, da te zopet imamo!«

»Mati! — — — O, mati!«

Za hip je vse utihnilo; le zadržan jok in ihtenje je polnilo malo sobico. Potem se je bolnik obrnil k očetu, ki je potrj stal poleg.

»Oče!... Še enkrat: odpustite mi!«

»Tiho, tiho fant, moj ljubi fant! — Vse je pozabljeno! Nič več ne smeš o tem govoriti! Vse, vse si popravil! In še več!«

Glas se mu je tresel od ganotja. Krčvito je stiskal zdravo sinovo roko. Dva para oči se je zazrla drug v drugega. Potem se je sklonil stari Klemen in je poljubil svojega zopet najdenega sina.

Jaku je ganotje stiskalo grlo.

Prvi očetov poljub!...

»Jaka,« je spregovoril oče čez nekaj časa, ko je imel glas zopet v oblasti. »Jaka, moj fant... pa si vendar pravi Klemen! Pristna veja na starem močnem drevesu! Ponosni smo na tebe!«

In sin si je bil svest, da v očetovih očeh ni večje pohvale. Zdaj šele se je čutil oproščenega in zopet vrednega člana Klemenove družine.

Zdaj so prišla vprašanja in odgovori. Pozdravi od Stefana, Jerice in Marjanice in sto svari, ki jih je bilo treba takoj vedeti. Pa ni nihče čakal na odgovor, ker so silila že nova vprašanja na površje.

Zdaj so prišle tudi dobre stvari z doma na vrsto: materina dobra klobasa, Marjaničin šarkelj, Štefanove cigare in Jeričin šopek in knjiga: vse je občudoval in gladil z ljubečo roko.

Tiho in mirno je ležal ranjenec; val na novo zbujene ljubezni pa je valovil preko njega.

Mati je plašno gledala na oče, pod katero je bilo tako čudno prazno; ker so mu odrezali nogo, pa so se ji iznova vlile solze po velikih licih.

»Moj ubogi revež!«

In oče je v bolesi trdo stisnil ustnice.

»Ne jokajte, mati!« je branil Jaka. »Tam daleč nekje gnije; pa bi bilo moglo biti še vse huje.«

»Prav imaš, Jaka,« je pritrdil oče. »Glavo pokonci! Najhujše še to ni. Bog je bil še dober z nami! Še vedno si cel mož in lahko boš še vršil svojo življensko nalogo!«

In mati je hitro pristavila: »Jaka, ali ti je resno s tem, kar si Korenovim pisal? Da postaneš učitelj?«

»Res, mati. To me bo popolnoma zadovoljilo. In bom tudi najlažje dosegel. Kaj prida izbere itak več nimam,« je žalostno dostavil. »Učiteljeval bom lahko tudi z umetno nogo, zdravniški poklic pa zahteva od zdravnika v prvi vrsti — zdrave ude.«

»Oh, Jaka, to bi bilo lepo! Koren pravi, da ti je treba le kratkega tečaja in izpita, da to vse v enem letu lahko narediš,« je pripovedovala mati.

»Da, mislim, da bo šlo,« je pritrdil.

»In, če ti je res to namenjeno, da ostaneš na kmetih in kar doma,« — neverjetno je pogledala mati sina, ko se je spomnila njegovih nekdanih načrtov — »Koren pravi, da bi šel rad v pokoj in on in gospod župnik imata dobre zveze, da se bo to lahko uresničilo.«

S poudarkom je pristavil oče: »In jaz ti bom sezidal nov dom, kjer si boš izbral. Prav prijetno gnezdece in — saj sam itak ne boš!«

»Oče! ... Mati!«

In zopet je ležal truden v blazinah. Toda tih smehlaj je vzcvetel na bledeh licih.

Skrbno je odredila Klemenovka: »Mislim, da bova morala iti Peregrin! Preveč sva ga utrudila. Moj ubogi revček, to je bilo vse preveč za tebe. In ob petih se morava odpeljati.«

»Ne, ne, mati! Čez noč ostaneva tu,« je kratkomalo odredil Klemen.

»Potem prideva jutri še enkrat k Jaku. Ali ni tako prav, Jaka?«

Hvaležno mu je ranjenec stisnil roko.

Nekoliko plašno ga je pogledala žena: »Kaj bo pa doma, če ne prideva?«

»O, če je Štefan doma in Marjanica,« se je posmejal oče. »Pa pojdiva, da še malo po mestu pogledava! Morebiti izbereva tudi za našega fanta kaj! In onim trem domov morava tudi kaj prinesti. — Pa še k šmarnicam pojdeva k frančiškanom! Ti rečem, tako kaj pegega še nikoli nisi videla!«

Zdaj je bila tudi mati pridobljena. Materi božji, ki jo je toliko let prosila za izgubljenega sina, se pač mora zahvaliti!

»Na svidenje, jutri! Zdaj si pa le odpočij, ker te čaka še en obisk.«

Ko je ves začuden pogledal, mu je namignila: »Veš nisva sama prišla.«

Rdečica mu je zaplala po bledih licih; oči so mu žarele. Pol v smehu, pol resno je branil oče: »Da ne znaš molčati! Saj veš, da ga hočeta iznenaditi!

— No ja, Koren se je pripeljal z nama.«

Neverjetno in vprašujoče je Jaka pogledal mater.

Ah kaj,« se je branila. »Ko pa res ne morem zamolčati vesele novice. Bolje, če že malo vé. — Veš, Koren pa ni sam!« je z nasmehom pristavila. »V eni uri prideta za nama... Otrok, otrok — kako pa izgledaš? Da bi ti le ne škodovalo! Ali naj sestro pokličem? Ne? ... No, potem si pa le odpočij, pa prav nič se ne razburjaj! — Z Bogom, Jaka!«

— — —

S skrbjo je tipala sestra bolniku žilo. Ni se mogla odločiti.

»Res ne vem, gospod Klemen, če smem dopustiti še en obisk... Je preveč za en dan! Ali ne bi rajši...?«

»Sestra!«

»No, dobro! Že grem; vam bom pač napravila po volji. Toda, če boste imeli zvečer zopet vročico...!«

In že je zginila.

Srce mladega moža je močno utripalo. Čudno praznoto je čutil v možganih. Odsotnega duha, kakor brez življenja je zrl slike na steni, ki so se mu zdele kakor sami barvasti madeži. Trudil se je, da bi mogel slediti cvetni kiti, ki se je vila med stenami in stropom — pa so se mu zaprle oči.

Toda z glasnim šumom se je vrnilo življenje v glavo in mu je pričaralo rdeče kroge pred zaprte veke in trkalo po sencih, prepreženih z višnjevimi žilami.

Potem pa je od nekod slišal šum, odpiranje vrat, govorenje — in zopet se je zavedel.

Odprl je oči.

Na pragu je stala postava častitljivega moža s sivimi lasmi in — za njim...

Vnovič je čutil, da mu živci odpovedujejo — potem pa izbruh vihar-nega veselja.

Z dvema korakoma je bil stari gospod ob Jakovi postelji.

»Bog te živi, Jaka! Bog te živi, — moj sinko!« In ga je očetovsko objel ter skušal zakriti svoje ganotje.

»Ljubi moj fant, pripeljal sem ti Lenico.« Z naglico je iskal robec.

»Tu jo imaš! Sama se pogovorita, jaz pa grem na vrt.«

S tresočo roko je snel orosela očala in že zaprl vrata za seboj.

Par hipov se ni nič ganilo v sobici. Potem se je odtrgala dekliška postava od podbojev, vsa bleda in tresoča, ter se je pognala par korakov bližje.

Ali se soba giblje? Ali so posinele ustne izpregovorile besedo? Ne. Samo v glavi mu šumi, vrši in poje.

Težko dihanje. Jaka giblje z ustnicami, toda nobene besede ne spravi iz sebe. Le bolesten vzdih. Oči mu zatemni preveliko iznenadenje.

Pctem razprostre roke in jih dvigne dekletu naproti. In blede drgetajoče dekcle zdrzne ob postelji na kolena... položi s pretresujočim ihtenjem glavo na njegove prsi.

Nobene besede ne spregovorita. Z nežno bojaznijo položi roke okoli nje... in drži svojo, zopet najdeno Lenico s skoro svetim spoštovanjem na svojem srcu.

A potem ga prešine kakor vihar sreče; tesneje jo privije k sebi in jo poljubi, iskreno in vroče.

»Lenica — ti — moja Lenica! Ti moja zlata! Da si prišla!... Da te zopet imam! — Ti, o ti...!«

V eni sapi, brez premisleka, brez presledka mu valove besede.

»Ti ves moj svet — ti moj zlati dom — ti moja sreča! — O, vsa leta, ko si trpela radi mene! Ali mi odpustiš? — Toda zdaj te imam in te ne izpustim! Zdaj si moja, vsa moja, moja za večno! — O, poglej me, da vidim tvoje oči, da razberem iz njih tvoj odgovor!«

Toda Lenica ni dvignila glave, še tesneje je stisnila glavo na njegove prsi, da je zakrila solze, ki so ji polzele po licih.

»Ljubljena moja Lenica! Ti si moj angel varih!«

Glas mu je odpovedal. Lenica je začutila, kako mu zobje šklepetajo. Prestrašena se je dvignila.

»O, tebi je slabo! Kako si bled!«

»Nič ni, to hitro mine,« je šepetal. Njegove vročične oči pa so jo gledale z vročo nežnostjo.

»Samo besedo mi reci,« je šepnil in jo pritegnil k sebi.

Svoje lice je naslonila na njegovo in je rekla preprosto: »Jaka, moj Jaka, moj ljubi Jaka!«

Hvaležno jo je poljubil za ta odgovor, pctem pa je zaprl oči in ležal mirno, nepremično. Izpod zaprtih vek pa so mu tekale debele solze.

Prestrašena je gledala Lenica na utrujenega; preveč je bilo zanj vse to!

»Dragi, kako naj ti pomagam? Ali naj pokličem sestro?« je preplašeno vprašala.

Zamahnil je z roko in se bolestno nasmehnil. »Ostani pri meni — ti, samo ti! Saj bo kmalu bolje! Blaženost, — o ta blaženost — po vsej dolgotletni bedi — tako nepričakovano...«

Skrbno mu je popravila blazine, dala mu je piti in mu hladno roko polagala na vroče čelo.

»Ali si mi vse in popolnoma odpustila?« je vprašal čez čas tiho. »Da? Vse ono...«

»Tiho, tiho, dragi! Ne govori o tem! Vse je pozabljeno, vse izbrisano!«

»Najlepša leta tvojega življenja sem ti pokvaril!« je boleče stisnil iz sebe.

»Zdaj je pa to minilo, predragi! Vse je za nama! In ti si zopet našel nazaj... Veš, Jaka,« žarek nekdanje veselosti ji je hušknil preko obraza, »ti si pa res pravi Klemen!«

Smehljaje ji je odvrnil: »To mi je oče tudi že danes povedal. Ti ne veš, kako sem ponosen na to!«

»Veš, mislim zaradi trdovratnosti, ki je vsem Klemenom lastna! Nobenega izmed vas življenje ne ukroti. In tudi ti si ga premagal. Moj očka pravi, da imate vsi nekaj temeljitega v sebi. O, Jaka, kako sem srečna, da si tudi ti eden tistih, ki so domu zvesti in slede njegovemu klicu!«

Ni mogel pogleda odtrgati od nje, ko je tako navdušeno govorila, kakor da se hoče oškodovati za vsa dolga leta.

»Lenica,« — zadržana iskrenost je trepetala iz njegovih besed — »ali me imaš še rada? ... Reci, da me imaš res rada! Reci mi samo to!«

Tedaj se je sklonila k njemu, naslonila glavo na njegovo ramo in je izpregovorila: »Nad vse — neizrečeno!«

Stisnil jo je k sebi, kakor da se hoče prepričati, če je res.

»In hočeš biti moja žena?«

»Da, tvoja hočem biti, samo tvoja, za vedno!«

»O, moja sladka Lenica!«

Potem se mu je za hip zatemnil obraz in z roko je pokazal na nogo.

»Ah, zdaj, ko sem pohabljen...«

Zatisnila mu je usta z dlanjo: »Tiho, dragi, o vsem tem so ti povedala že moja pisma, kako mislim. Kaj je to v primeri z najino ljubeznijo! — Pa da bi bil prišel ves ranjen in brez rok in nog, ali nimam jaz zdravih in močnih? Opora bi ti bila in moje noge bi hodile po poti sreče! In če bi bila ugasnila luč tvojih oči, iz mojih oči, iz moje ljubezni bi žarela luč v temno tvojih oči. — A vsega tega te je Bog obvaroval! — Še se moreš ozvati klicu doma in jaz bom zvesto hodila ob tvoji strani!«

Brez besede sta slonela drug ob drugem.

Tiho je bilo v bolniški sobi kakor v cerkvi. Skozi odprto okno pa so dehtele šmarnice in iz mesta so peli šmarnični zvonovi...

V srcih obeh srečnih pa se je dvigala zahvalna molitev, molitev in sveta obljuba.

Dr. Fr. Debevec:

Kako si čuvamo zdravje.

(Nadaljevanje.)

Tesna obleka ni prijetna, je škodljiva. Stiska kožo, ovira obtok krvi. Vsled pretesnega privezovanja nogavic zastaja kri dovodnic, noge nabreknejo, nastajajo krčne žile, ki so težka nadloga za prizadeto osebo.

Prekratko in preozko obuvalo mnogo škodi stopalu. Kako zopern in mučen je že občutek pri hoji v takšnih, čeprav drugače lepih čevljih! S kakšnim veseljem vržemo pretesno obutev na svojem domu z nog, kako prijetno de človeku hladiti se potem bos v zraku ali v hladni vodi!

Netočno umerjeno, neprikladno obuvalo krivi stopalo in prste, povzroča žulje in kurja očesa, po vnetju žuljev lahko nastane zastrupitev vsega telesa. Čevlji se morajo lagodno prilegati nogam, kapice smejo biti koničaste le tedaj, kadar najdejo prsti v obuvalu širinsko dovolj prostora. Visoke pete so imenitne ali za hojo zoprne, utrujajo. V obče velja pravilo: Obleka in obuvalo naj bosta prilagojena telesu in ne obratno.

Ozki ovratniki so na potu rednemu obratovanju vratnih mišic in ožilja, zato proč z njimi. Ovratnikov sploh ne smemo občutiti neugodno na koži, le potem so primerni.

Prsni koš se širi in oži pri dihanju. Bog obvaruj, da bi ga pri tem velevažnem delu ovirala obleka! Stezniki spadajo v staro šaro.

Glavo pokrivajmo čim manj! Tudi lasje in koža pod njimi hrepene po zraku in solncu. Oni jih utrjajo, da bolje rastejo in ne izpadajo toliko. Poleti hodimo razoglavi; kadar se že moramo pokrivati, se pokrivajmo z lahkim, za zrak propusnim pokrivalom.

Rokavice so za nujno potrebo: v mrazu in za snago; za snago le tanke, ki se dajo oprati.

Za življenje je neobhodno potrebna hrana. To pa moramo dobro obdelati, da bo telesu v prid. V ustih jo sečejo in meljejo z o b j e.

Slabi zobje — bolehen človek, to dvoje spada in se drži skup. Bolno zobovje ne samo, da je za oko neprijetno, temveč povzroča tudi hude bolečine, ovira prebavo. Vsled nezadostno razdrobljene hrane trpi želodec in črevesje, nastajajo katari prebavil, a vse ostalo telo trpi zaradi motenega prehranjevanja.

Nega zob bodi ena izmed prvih nalog pri čuvanju lastnega zdravja! Ta skrb je dvojna: čuvati zdravo, lečiti bolno zobovje.

Kako naj čuvamo s čim manjšimi stroški zdrave zobe? Vse telo naj bi se že pri otroku lepo in čvrsto razvijalo, potem bodo v močnih čeljustih razporejeni tudi krepki sekalci in kočniki. Je pa nekaj že v rodu, da ima ta bolj, drugi manj jake zobe.

Kovač ima silne mišice v nad- in podlaktici, ker tolikokrat vihti težko orodje pri svojem poklicu. Pisar ima navadno prav drobno mišičevje gornjih udov, ker ima opraviti bolj s prsti. Slično velja za naše zobovje. Grizti in žvečiti je treba že z mlada, da se čeljusti z zobmi vred krepko razrastejo. Naravna domača hrana nudi obilo priložnosti za to treniranje. Od samega mlečka in mehkega kruhca otroče ne bo dobilo močnih soldatov v čeljustih. Dajmo mu, ko pride iz dojenja ven, kakšno skorjo ali čist krhelj, da bo priklicalo v beli dan junaško četico belih zobkov. Ko mu zrastejo mlečnjaki, naj se jih zgodaj navadi čistiti po jedi, vsaj pa zjutraj in zvečer. Malo zobnega praška ali paste bo že zmogla hiša. Saj se da po danem receptu tudi doma napraviti primerno čistilo. Po zdrgnjenju s srednje trdo ščetko treba grgrati. Ako dom v ta namen ne zmore umetne ustne tekočine, zadošča navadna hladna ali mlačna vodica, znabiti rahlo osoljena.

Čim se pojavi črnina ali luknjica v zobovju, skušaj jo t a k o j dati odstraniti, plombirati. Čim dalje časa čakaš, tem dražje bo, tem več bo bolečin in zgube časa. Jedke, močno kisle jedi, prevroča ali premrzla jedača in pijača pospešuje pokanje trde zobne površine (sklenine); v razpokicah se naselijo gnilobne glivice, ki razjedajo in votlijo zob, izzivljajo vnetje zobne kostne vrečice; odtod pa se vnema čeljust, v okolici nastajajo gnojne votline (abscesi) ob obilih in hudih bolečinah, vročici, nesposobnosti za delo. Zato še enkrat: Ne čakati, da pride do vnetja, takoj spočetka dajmo urediti že male poškodbe.

Kadar pride že tako daleč, da smo prisiljeni dati izdreti bolno zobovje, potem so pri širokih vrzelih potrebne proteze z umetnim zobovjem. Le-to vsaj deloma nadomesti naravne prednike.

V visoki starosti zobje sami posebi izpadejo. Tudi v takih slučajih so umetni zobje potrebni, že zaradi omogočenja govora. (Dalje prihodnjič.)

Lojzka Horvatič:

Ob tihih večerih.

Od neba na zemljo so padle modre zavesе gostega mraka in jo ovile v svojo mehko tančico. Žalost se ti je razlila v dušo ob bridkih spominih. — Vzkriknesh v bolesti. Nihče te ni slišal. — Trnje skrbi ob tvoji poti kakor kaplje krvi! ... Noč molči. Tvoja misel in čuvstvo sežeta v večnost. Pogum, o duša moja! Ne trudiš se zaman v poskušnje dneh! Naj kleše večni Umetnik! Luna plava više in više. Duša pa se vrača vase blagoslovljena z veliko in svetlo besedo Božje Modrosti: »Kelih trpljenja in rože — vse sem ti dal jaz, da spoznaš mene!« —

Odgovori na pisma.

(Pomenki z gospo Selmo.)

Sama — **zapuščena**. Vidiš, tako je prav, da si takoj pisala in Ti lahko takoj za prihodnjo številko odgovorim. — Kar opisuješ, je bilo pričakovati in silno težavno stališče imaš v teh razmerah. Vendar kloniti ne smeš! Vem, da boš rekla: lahko ji je govoriti, ko ne pozna mojih bojov. Toda vedi, tu ni drugega, kakor: ali — ali. Ali popolna kristalnost poštenost, ali pa ono, prav nasprotno, česar pa rajši ne imenujem. Razumem Te popolnoma in Te iskreno pomilujem. Pa saj sama praviš, da Ti je v edino upanje misel, da vsako trpljenje vendar enkrat mine. Rada Ti verujem, kako se veseliš priti domov; seveda saj dom je le eden. — Če Ti je v uteho in pomoč v težkih časih, kar pogosto mi piši, da vem, kako se Ti godi. In bom potem še večkrat poslal Tvojega angela varuha, da Te štiti. Prav iskren pozdrav.

Nemirna — **nesrečna**. Torej imaš zdaj lastno Vigred. To je pa res hudo, da še svojega časopisa ne smeš brati! Prav, da si polne mesece tako dobro porabila za izlete in izprehode. Saj zima bo tako strašno dolga! Z zanimanjem sem brala Tvoje spise. — Zelo primerno se mi zdi, da shraniš na papirju svoje misli, ki se Ti porajajo ob tej ali oni priliki. Tudi pravega dnevnika prav nič ne odsvetujem; le vse zapisuj vanj; ne samo svoje srčne zadeve, ampak vse vesele in žalostne misli, vsi napor in vsa prizadevanja, vsi padci in skrbi za zopeten dvig, spadajo vanj. Tak dnevnik bo verno ogledalo Tvojih mišlji let in Ti bo v poznejših letih v veliko veselje. Taka kontrola nad samim seboj je tudi uspešen pripomoček za vzgojo značaja. — Drugič pa le kar nadaljuj in še vse drugo povej, kako misliš!

Srečna Tončka. Kako si čudna; praviš: me ne razumete, ne potrudíš se pa ne, da bi mi tako pisala, da bi Te bilo mogoče razumeti. Saj pišeš še primeroma dobro, le izraziti, kakor vidim, se ne znaš, ker vedno praviš, da Te ne razumem. To, kar mi pišeš prav dobro razumem, tistega, kar pa mi ne pišeš, pa razumeti ne morem. — Praviš, igrala bi vlogo...; kakor da bi se šlo za »špas«. In vendar je življenje tako resno in važno! Ali veš, kako se izraža volja božja? Kar pomisli malo in pokukaj tudi še v katekizem! Bog je k Marijinem oznanenju poslal svojega angela z natančnim naročilom. Od takrat pa nič več, ker moramo Njegovo voljo tudi drugače spoznati. Pomisli samo na vest, naravne zakone, božje razodetje, človeško razsodnost, božje in cerkvene zapovedi i. t. d.! Pa imaš dovolj snovi za razmišljanje in presojanje, če vršiš božjo voljo ali ne.

Ali Ti mene razumeš? Ali me sploh hočeš razumeti? Eksaltirati (glagol) se pravi: zvišati, stopnjevati, močno razburiti, navdušiti. Eksaltiran-a-o (pridevnik): razburjen, navdušen, prenapet. Eksaltiranost, eksaltacija (samostalnik): močno razburjenje, navdušenje, prenapetost. — Sama si zdaj lahko odgovoriš, če je to bolezen. In vidiš tudi, da tej stvari post ne pride blizu. Pač pa močna volja. — Seveda drugič še lahko vprašaš kar in kolikor hočeš.

Skrita — **nepoznana**. Veš kaj, to so pa že kar preveliki skoki: ta hip mrješ v bolnišnici, drugi hip si pa že nevesta; kakor da bi vmes ne bilo niti zraka. Zdaj mi pa kar dovoli važno vprašanje! Ali si ženinu povedala, kako si bolna in kolikokrat in kako se bolezen javlja? To je nujno potrebno. Kakor Ti (in vsaka nevesta) zahtevaš zdravega moža, tako ima tudi on pravico isto zahtevati od Tebe. Spomni se, kaj Ti je rekel ta ali oni zdravnik? In če se Ti bolezen vrne, da boš morala tedne in mesece preležati, potem v zakonu? — A ne samo zunanji vzroki, notranji so še tehtnejši. Saj to menda sama veš, kako si nestalna tudi v vsem drugem. In če se ne moreš obvladati v enem, kako se boš v drugem? No pa, saj mislim, da mi boš drugič že zopet pisala o novih načrtih. Leto pa je tudi še dolgo. — Kraj, odkoder mi pišeš, prav dobro poznam in se čudim, ko tožiš da ne moreš v cerkev; pol ure ni nikjer do tja. Čas pa tudi imaš, če si na oddihu. Drugič bom že od drugod prejela Tvoje pismo, kaj-ne?

Marija. Plemenit dekliski ponos je nekaj resnično dobrega in dragocen varih dekliskva. To pa je čisto nekaj drugega kakor prevzetnost, napuh ali povzdigovanje čez druge. Treba ga je tudi varovati in skrbeti, da ostane čist in nepotvorjen. Vse dragoceno, kar človek ima, je pa tudi v stalni nevarnosti, da se izprevrže, ako ga ne varuje — vsakdanji boj. — Iz tega izprediš, da je boj prav tako nekaj neobhodno potrebnega, kakor zmaga, ki si je trajno želimo. — Seveda sem tudi za tako resna vprašanja dovzetna. Kaj se Ti zdim tako hudomušna?

Solčni žarek. Zdaj pa že res več ne vem, koliko solčnih žarkov je bilo pri nas. Zdi se mi pa, da to ni nobeden izmed dosedanjih. — Hm, seveda ti je zopet ena izmed žalostnih povesti, ki jih vsak dan slišimo in ki ima ena kakor druga enako snov: dekle je bilo prelahkoverno, fant pa brez značaja. — Da ti je šlo to razočaranje tako k srcu, pa prav rada verjamem. Toda naj Ti povem, da je edino pametno, kar moreš storiti, da se z vso vnemo oprimeš dela, ki čaka na Tebe. Pozdrav!

Skeptik. Imaš prav: res ni lahko dandanes trdno stati v dobrem in zraven času primer-
no živeti. In vendar je ta boj lep. Nasprot-
stva poiščejo v človeku vse močno in veliko,
kar bi se v mirnem življenju nikoli ne raz-
vilo do viška. Eno pa je važno: da je človek
v es, kar je! Nič polovičarstva ne smemo

trpeti v načelnem in nobenega kolebanja v
dejanju in nikakih kompromisov v verskem.
— Vsak dan moramo odpreti vrata naše
duše in tiho pogledati vanjo, vprašati, pa
urediti in obnoviti. Kako lahko se tudi naj-
boljše skvari in najlepše izmalichi! — Ču-
ječnost nam je nujno potrebna.

Rožni dom

F. G.:

Pred velikim praznikom.

Takole zvečer se mali Drago prav nič
ne utruja ampak glasno in razločno moli
molitvico za molitvico. Pa se istotako
redno dogaja vsak večer, da Stana moli
z njim in skoraj pravtako željno in bo-
ječe kakor mali bratec pričakuje, bo li
sv. Miklavž kaj hodil mimo okna in pustil
na njem kakšno darilo. Da, skoraj res je
pozabila, kako se je pozno ponoči trudila
s pecivom in kako ga je zjutraj oddala so-
sedovemu Tonetu, Miklavževemu pomoč-
niku. Zato prav mirno pritrjuje malemu
bratcu, da ona res še nikdar ni spekla
takih slaščic in da v Rožnem domu ni-
majo nobenega tako lepega jabolka, kakrš-
ne nosi sv. Miklavž.

Iz svojih presrečnih otroških let se
Stana še vedno spominja: kakor sedaj
bratec, tako se je tedaj njej vsak pogovor
začel ali končal s sv. Miklavžem. Pa so se
pogovarjali o njem med šolsko uro, seve-
da, če je bila gospodična učiteljica dobre
volje, in je bilo snovi dovolj za vse od-
more. Pa je ob taki preliki Stanka zvedela,
da njenim vaškim sošolkam sv. Miklavž
meče skozi okno le suhe krljice in orehe
in jim le za svoj god prinaša poleg male
punčke — če še tista ni iz lecta — bar-
hentasto srajčko in zvezke in svinčnike
in še tri ali štiri navadne kekse. Kar po-
hvaliti se potem ni upala s svojimi čoko-
ladnimi bonboni in z gorami finega pe-
civa in ni kazala punčke, ki je znala jo-
kati in ne svojih knjig s podobami. Morda
je prav ta svetnikova neenaka darežljivost
bila povod za prve dvome...

Vsako leto premišljuje Stana, kako hu-
do je, da morda tudi tako dobrosrčen

svetnik, kakor je sv. Miklavž, skoraj kri-
vično deliti svoje darove: ne po pridnosti
posameznih varovancev ampak po pre-
moženju njihovih očetov. A čimbolj pre-
mišljuje, do drugačnega zaključka nika-
kor ne more priti: še danes ji gotovo ne
bi bilo prav, ako bi namesto kremovih
rezin tudi njej prinesel suhe krljice in
slive.

Sv. Miklavž prihaja iz nebes. Tamkaj
imajo vsega najboljšega v nepreglednih
množinah. In kakor zoper žejo res ni bolj-
šega kakor hruševa voda in čeprav ima
mama nasušeno sadje zaklenjeno in nam
ga le ob določenih časih deli, vendar od
svetnika pričakujemo še kaj boljšega, kaj
takega, česar ne vidimo vsak dan. — Ta-
ko misli Stana in zato s tako vnemo stika
po starih letnikih »Vigredi« in premišlju-
je, kateri piškoti bi bili boljši. Saj ni treba
kupovati dragega peciva; vsaka Vigred-
nica z malimi stroški lahko doma pripravi
cele kupe sladkarij. — Zelo pametno pa
se zdi Stani, ker sv. Miklavž misli tudi
na toplo oblekco in pa na šolske potreb-
ščine; otroci morajo biti pozimi dobro
oblečeni in za zvezke in peresa in svinč-
nike tudi vsak dan hočejo imeti denar.
Ali ni torej zelo primerno, da starem
prihrani ta strošek; pa še boljši in lepši
so Miklavževi darovi! Ker Drago ne mo-
re biti brez dela, mu bo gotovo prinesel
tudi lopato in grablje in voz; saj je tudi
sosedovi Anici prinesel lani smetišnico in
metlo. In navsezadnje, da, ali pa najprej
si on prav iskreno želi velikega konja in
potem še in še.

Oh, in da bi ljubi sv. Miklavž hotel
pozabiti na palico!

Pridobivajte novih naročnic!

Gospodinjstvo.

Božični pomenki.

Za božične praznike skuša vsaka gospodinja dom in svojce kolikor največ more razveseliti. Ne samo, da ves dom osnaži, ampak ga tudi okraši. So pač že božični prazniki sami na sebi tako pomenljivi in skrivnostni; zato pa zahtevajo od gospodinje še prav posebne pažnje.

Ze več tednov pred božičem se vrše med mladino v domu priprave za jaslice. Koliko razgovorov in posvetovanj je dan za dnevom ob vsakem prostem času, ki se jih mora mati — gospodinja prav tako udeleževati. Seveda ne sme ničesar ukazovati, ampak samo svetovati; zato naj pa tisti čas res za hip pusti druge božične skrbi in se posveti otrokom. V tistih časih splošne priprave bodi gospodinja tudi nekoliko manj stroga, če se kaj nasmeti; saj otroci takrat niso hudobni, ampak v svojem navdušenju pozabijo na red.

Jaslice in — kjer ga imajo — božično drevo je najlepši kras doma o božiču. Vendar gospodinja rada tudi še sicer dom olepša, da je ves prazničen. Kjer je družina velika in je navada, da je na sv. večer obdarovana, tam je treba misliti na okras mize, na kateri so razloženi darovi, ako je zanje pod božičnim drevesom premalo prostora.

Navadno je miza pregrnjena z belim prtom in okrašena z drobnimi smrekovimi vejicami, ki so neenakomerno natrosene po njej. Zelo lep okras je namesto smrekovih vejic vedno zelena gozdna palma ali bodičje z rdečimi jagodami, prav tako tudi mela z belimi jagodami. Lahko pa je tudi miza preprežena z ozkimi svilinami ali papirnatimi rdečimi trakovi. Darovi so itak navadno povezani tudi z rdečimi trakci in za vsakim je zataknjena smrekova vejica. Le otroške igrače niso nikoli zavite, da napravijo otrokom ob prvem pogledu že ono božično veselje, za katero jih vsi zavidamo.

Seveda pa je težišče in središče sv. večera v kotu pri jaslicah in žalostno bi bilo, če bi se otroci veselili samo darov. Kljub vsem zunanjim okraskom in veselju naj mati zbere svojo družino prav pred jaslicami in naj s toplo iz srca prihajajočo in v srce segajočo besedo pove in razloži prelepo zgodbo betlehemske sv. noči.

Da božično drevo bodisi samo ali ob jaslicah ohranimo dolgo časa sveže in preprečimo odpadanje igel, je dobro, če ga postavimo v posodo z mokrim peskom. To bomo storile tem rajše, ker nam podstavki, v katere natikamo drevesce radi nagajajo; vegasti so, ali ko se jim vlaga izsuši, ne drže več dobro. Prav pripraven je za to velik cvetlični lonec, pri zelo velikih drevesih pa moramo vzeti kar leseno posodo za palmo, ali manjši škaif ali vedro za vodo. — Pesek najprej dobro zmočimo in premešamo, nasujemo ga v posodo in vanj zasadimo dre-

vesce, ki naj sega do dna. Po vrhu peska položimo mokrega mahu, posodo pa preoblečemo s papirjem in jo še primerno okrasimo. — Na ta način ostane drevo par mesecev lepo zeleno in mu igle ne odpadejo ter ga lahko porabimo za vse družinske slovesnosti, ki padejo v ta čas.

Zelo važno za božične praznike je tudi, da gospodinja vse kuhinjske dobrote, ki jih je namenila svoji družini, primerno razdeli. Ni vse eno, če pridejo te dobre stvari vse na en dan, n. pr. na sv. dan, ali celo že na sv. večer, ko je že samo ob sebi kaj boljšega. Dobra gospodinja že zgodaj v adventu pregleda in preračuna, koliko ji dopušča blagajna, da pripravi za svoje drage božičnega veselja. Potem pa si tudi delo razdeli, da na sv. večer res že praznuje s svojo družino ob jaslicah.

Kar se tiče mesnih stvari, je za te praznike navadno preskrbljeno; saj se povečini okoli teh praznikov vrtil domači praznik — kolone. Več skrbi dela priprava potic in peciva. Ker smo že več let po vrsti prinesle v Vigredi navodila za pripravo potic, bomo letos pregledale nekaj vrst božičnega peciva, ki je posebno dobrodošlo za božično drevo in k čaj.

Kuhinja.

Dišeči prepečenec. 14 dkg sladkorja, 14 dkg moke, 2 dkg mandelnov ali lešnikov (smletih), 1 jajce, nekaj cimeta in zrezane limonine lupine zagnemo na deski v testo, oblikujemo iz njega ozke štruce. Te položimo na namazano pekačo, nekoliko potlačimo, da so enakomerno visoke in potem spečemo v zmerno vroči pečici. Še vroče potem zrežemo v tanke rezine.

Sadni kruh. 1 kg sadne čežane (iz raznega sadja), ki naj bo tako gosta, kakor češpljeva mezga, $\frac{1}{4}$ kg pšenične moke, $\frac{1}{4}$ kg ržene moke, nekoliko cimeta, malo stolčenih (smletih) orehov, malo rozin ali drobno narezanih fig in 4 pecilne praške zgnemo v testo. Če je testo pretrdo, prilijemo nekoliko mleka (pinjenega mleka). Iz testa izoblikujemo hlebčke in jih spečemo na pekači v vroči pečici ali peči; koliko časa jih je treba peči, je odvisno od njihove velikosti. — Ti hlebčki se zelo dolgo drže in so zlasti za otroke priljubljena slaščica.

Preprost medenik. $\frac{1}{4}$ kg medu, 30 dkg sladkorja, $\frac{1}{4}$ l vode zavri v prostorni posodi. Vanj prideni: drobno zrezano, še bolj nastrgano lupino ene limone, 1 malo žličico cimeta, nožvo konico stolčenih nageljevih šibic. Ko se to popolnoma shladi, prideni vsemu temu 1 kg moke in zgenti iz tega gibko, ne pretrdo testo, ki ga pusti na hladnem — seveda dobro zakritega (podvezjenega pod večjo skledo) — 8 — 12 dni, da počije. Ko poteko ti dnevi, pripravi 20 g natrona, ki ga razpusti v 3 velikih žlicah

vode, ter ga prilivaj ko testo gneteš, da se natron povsod enakomerno porazdeli. Kolikor časa se testo rok prijemlje, je treba dodavati moko. Nato zvaljaj kakor rezance velike krpe $\frac{1}{2}$ cm debelo in jih speci v kruhovi peči. — Če hočeš, lahko ko je pečeno obliješ s sladkorno glazuro ter osušiš v topli peči. — Še gorko pa potem razreži v poljubne oblike in kose.

Božične prestice (kot obesek na drevesce) 150 g sir. masla zmešaj, da se peni, polagoma drugo za drugim prideni tri cela jajca (rumenjaki in beljaki), 200 g sladkorja (prahu), nastrgano lupinico ene limone in 350 g moke, kateri si primešala polovico pecilnega praška. Iz vseh teh dodatkov je nastalo mehko testo, ki ga zdaj še z rokami predelaj. Nato razdeli testo v male kepice, ki jih zvaljaj v podolgovate svaljke, katere spleti v obliko preste. Prestice pomaži z dobro zmešanim beljakom, potresi s sladkorjem in speci na pekači lepo rumeno.

Božične zvezdice (kot obesek na drevesce). Tri beljake stepi v snegu, vanj polagoma in narahlo vmešaj 200 g presejanega sladkorja, malo vanilije, 50 g zribanih mandeljev, 50 g najtinejše moke in polovico pecilnega praška. Tako nastalo testo zvaljaj na dobro z moko potreseni deski in ga razreži z obodcem, ki ima obliko zvezde (navadno je ta oblika med raznimi vbodci, ki jih rabimo za kekse). V sredini zvezdice izbodi še malo luknjico, da zvezdice potem lahko obesiš na nit. Izrezane zvezdice polagaj na namazano pekačo in speci v zmerni vročini.

Vrt.

Kdor v jeseni takoj, ko so bili pospravljani vrtni pridelki, ni prišel do tega, da bi prekopal grede, naj to stori pozimi. Toliko časa, dokler je zemlja samo povrhu zmrznjena, se da skoraj z lopato še prav lahko predreti in prekopavanje ne dela nobenih te-

žav. Težka zemlja bo spomladi tem bolj zrahljana, v čim večjih kepah v jeseni obleži. — Kdor hoče spomladi imeti prav posebno zrahljano zemljo, ta naj v teku zime prekopano zemljo večkrat z rovnicco razbije. Mnogo vrtnih škodljivcev na ta način pogine. Težko zemljo prav posebno dobro zrahljamo, če jo potem, ko smo jo prekopali pokrijemo z gnojem ali kompostom. — Spomladi potem ni treba še enkrat prekopavati; zadostuje, če z železnimi grabljami prst zrahljamo in zravnamo.

Pa tudi za lahko zemljo je jesensko prekopavanje velike koristi, ker pride vlaga globoko vanjo, kjer ostane shranjena prav do poletja, ko jo rastline ob suši posrkajo.

Sadno drevje navadno v zimskem času gnojimo. Ker to drevje mnogo bolje rodi, če ga gnojimo, se ta izdatek in to delo res izplača. — Pazljivo oko opazi tudi gosenična gnezda na drevju, ki jih je treba uničiti. Prav tako tudi takozvano krvno uš, ki jo opazimo po kosmičih, ki pokrivajo mesta, kjer se uši skrivajo.

Cvetlični vrt se povsem pripravlja za zimski počitek. Občutljivo grmičevje je treba pokriti s suhladjo in listjem. Vrtnice tudi pokrijemo preden nastopi hud mraz; vendar gnoja za to ne smemo porabljati. Najboljše kritje nudijo smrekove veje.

Naše lončnice, ki so nam vse leto cvelete na oknih, zdaj počivajo. V hladni sobi ali kleti stojijo, ki pa ne sme biti toliko hladna, da bi zmrznile. Zalivamo jih le od časa do časa, ko jim je vlaga res potrebna.

Na palmah, ki jih tudi čez zimo obdržimo v hladni sobi, pogosto opazimo, da postajajo na konci listov rjave. To ima svoj vzrok v prenizki temperaturi, nezadostni prehrani ali suši. V splošnem rabijo palme mnogo vlage; zalivamo jih s precej toplo vodo. Večkrat pa jim moramo tudi umiti široke liste.

Dobre knjige

Misijonski koledar za leto 1931 je izšel. Kakor vsako prejšnje leto, je tudi 12. letnik silno zanimiv. Izmed daljših člankov so posebno važni: Krivda Evrope na izumiranju prvotnih narodov. Mariannhill. Misijonarjeva bridkost in dr. Zelo zanimivi so krajši članki in opisi dogodkov v misijonih raznih misijonskih delavcev. Vigrednice po posebno zanimalo poročilo sestre Ksaverije. Vsem onim, ki so se udeleževali misijonskega kon-

gresa, pa nudi Koledar važen pripomoček za umevanje misijonskega gibanja, zlasti pa še slike bodisi znanih misijonarjev, bodisi misijonskih pokrajin. Koledar, ki naj pride poleg Mohorjevega res v vsako slovensko hišo, se naroča v Misijonišču Groblje, p. Domžale, ali pri oo. lazaristih v Ljubljani; imajo ga pa tudi Marijine družbe po vseh župnijah. Stane 10 Din, 4 Lire, 1.50 šilingov, 0.25 dolarja.

Izhaja vsak mesec. — Naročnina znaša 25 Din, z mesečno prilogo 50 Din, če se naroči 20 izvodov (brez priloge) pod enim naslovom, le 20 Din; za inozemstvo 32 Din, s prilogo 64 Din. — Izdaja Konzorcij Vigredi (Vida Mašič) v Ljubljani, Ljudski dom. — Uredništvo in upravišтво je v Ljudskem domu.

Kazalo.

	Stran		Stran
Življenjeslovje.		Solska in pošolska doba	85
Naloga katoliške žene v naših dneh. Dr. Rožman	2	V svobodo	104
Zenska duša. Dr. Rozamarija Gašner-V. O.		Pred svetiščem I.	130
Življenje in vera	25	Pred svetiščem II.	154
O čistosti značaja	73	Pred svetiščem III.	180
O dobroti žene	121	Ali bi, ali ne bi? 1.	202
O ljubezni	169	Ali bi, ali ne bi? 2.	223
Moč ženinega blagoslova	193	Od srca do srca 18, 42, 71, 92, 115, 138, 163, 189, 212, 235, 259,	287
Molči in poslušaj!	241	Kako si čuvamo zdravje. Dr. F. Debevec 11, 36, 57, 87, 109, 133, 183, 227, 251,	285
Marija in žensko srce	265	Rožni dom 19, 44, 66, 93, 116, 139, 166, 190, 213, 236, 260,	288
O lepoti duše. Dr. F. Debevec	146, 170	Težave pri izbiri ženskih poklicev. B. R.	245
Pota in cilji. A. Mežnaric	157		
Ljudje med seboj. O. S.	194		
Ženska vprašanja.		Pripovedi.	
Pri nas doma	23, 119, 239	Njena bolečina. Amanda	4
Katoliška akcija in ženstvo. Dr. Jaklič	26	Srečanje s hudičem. Pierre l'Érémite	10
Poprej dobro preudari! Dr. Jaklič	74	Kadar dom kliče. A. L. 13, 38, 62, 89, 111, 134, 159, 184, 206, 229, 254,	278
Ženstvo in karitativno delo. Dr. Jaklič	122	Molila je zame. F. Ks. Meško	59
O spoštovanju in ljubezni do dela. Dr. Jaklič	150	Mamica, ti moja lučka!	60
Žena in čtivo. Dr. Jaklič	242	Sestra — mati. M. Kranjc	66
Mati in hči. Dr. Jaklič	267	Moj ljubi, dragi dom	81
Dekle in celibat. Dr. Ahčin	270	Bolna Slavica. L. Horvatic	129
Okno v svet	24, 47, 71, 153, 215, 239, 263	Pred življenjem. M. Kranjc	199
Kulturno-vzgojna snov.		Pesmi.	
Dostojevskega mlada žena. H. Riesch-S. A.	31	Kralju večne slave. O. S.	3
Pod Antikristovim jarmom. O. S. 50, 79, 102,	126	Mariji! V. O.	26
Materinska proslava. M. P.	107	Obisk. Agard	30
Kongres katoliške unije žen. A. L.	162	V mesečini. Višavska	33
M. Katarina Majhnič. I. N.	175	Mrtvi pevki. F. Neubauer	38
Junaško življenje. A. L.	178	Materino pismo. M. S.	49
Avguštinov slavospev materi Moniki. A. L.	218	Pismo materi. T. T.	60
Iz popotne torbe	247, 276	Materi. G. M. Slovenskim materam. Tožba. Naročilo	61
Vzgoja in poklic.		Vladiki-knezu za osmi decenij. P. Roman Živel, višji svečenik! P. Evstahij	98 99
Moj poklic. J. D. 3, 30, 53, 76, 100, 125, 148, 172, 195, 221,	245	Dekletov poziv. F. Neubauer	133
Priprava žene za življensko pot. Pero Horn		Cuj, iz daljane. Mira	134
Vzgoja deklice — življenski problem	8	Jutro. Vprašanje. G. M.	150
Zdravo telo	33	Pod žgocim solncem. F. Neubauer	153
Zdrava duša	54	Obhajilo. F. Neubauer	157
		Pri oknu. Mira. Pravlјica. Snežiška	158
		Golobica. F. Neubauer	159
		Za teboj! F. Neubauer	172
		Svarilo. Cvetka. G. M.	178
		Nageljček. Ob večerih. G. M.	180
		Marija je rojena. F. Neubauer	190

	Stran		Stran	
Pri mamici. L. Horvatič	198	Dr. A. B. Jeglič	97	
Misel na njo. Mina. Molčecemu ptičku F. Neubauer	202	Iz gozda	127	
Zaplakal bi! F. Neubauer	206	Papež Pij XI.	145	
Utrinki	217	Otvoritev ženskega kongresa v Rimu	162	
Ko zvezde žare. M. G.	218	Služba božja v cerkvi sv. Cecilije v Rimu	163	
Kraljici sv. rož. venca. F. Neubauer	221	M. Katarina Majhnič	176	
Krivda. Pavla M.	222	Rojstvo Marijino	196	
Samota. Pavla M. — Težki trenutki. Agard	223	Kristus Kralj	220	
Prizanesljivost. Pavla M.	226	Sv. Elizabeta	253	
Ah, tačas! F. Neubauer	227			
Večerni zvon. L. Horvatič	234	Gospodinjstvo.		
Grobovom. F. Neubauer	246	Uvod	21	
Tvoj grob. F. Neubauer	250	Hraniloznanstvo	22	
Trpljenje. Pavla M.	250	Kuhinja 22, 46, 69, 95, 117, 140, 163, 191, 238, 262,	239	
Zemlja ruska. L. Horvatič	252	Vrt 22, 46, 69, 96, 117, 140, 167,	290	
Dobrosrčnost. Pavla M.	252	Vprašanja iz zdravstva 22, 46, 69, 118, 142, 192, 214, 238,	262	
Svetloba in toplota. Pavla M.	258	Vprašanja iz gospodinjstva 95, 167,	262	
Cudežni roži. F. Neubauer	266	Lastnosti dobre gospodinje 45, 68, 94, 237,	261	
Ob tihih večerih. L. Horvatič	286	Perutninarstvo	46, 68, 95	
		Dobre knjige	24, 72, 96, 144, 192, 239,	290
		Iz uredništva in uprave 48, 72, 119, 163, 192, 216, 239,	264	
Slike.				
Nj. Vel. kraljica Marija	1			
Križ	7			
Kmet.-gosp. tečaj na Vrhniki	36			
Kmet.-gosp. tečaj na Ježici	57			
Uredništvo in uprava Vigredi	84			

Vaša hiša posebno potrebuje
dobrega čtiva. Naročite
tako po dopisnici
dnevnik

V Ljubljani, v torek 8. julija 1930

STEV. 153

1. 120A1A

CENA 2 DIA

Cek. rabus. Lj
ljena at. 10490 in
10.349 za inverte.
Sarajevo Bv. 7963
Saraj. Bv. 79.011.
Duga 24.737

izbija vani, da se spusti, razen
konstitucija in dave po pravilu

LETO LVIII

OVEN

katerega
radi njegove
prvovrstne izbrane
vsebine naročajo vsi sloji
naroda in ga najdete posebno
radi nedeljske ilustrirane priloge

v vsaki hiši!

Najbolje urejena:
tiskarna
knjigoveznica
klišarna
kamenno-, offsettisk
bakrotisk

Prvovrstna izvršitev
Zmerne cene

NAJMODERNEJŠA GRAFIKA JUGOSLAVIJE

**Zavarujte svoje življenje,
poslopje, premičnine pri**

VZAJEMNI ZA- VAROVALNICI

V LJUBLJANI

Podružnice:

Zagreb, Pejačevićev trg br. 15
Sarajevo, Vrbanja ulica br. 4
Čelje, Breg štev. 33 - - -

*Če se lasje
hitro in lahko češljajo*

napravl je to

**ELIDA
SHAMPOO**